

ARHITEKTURA

MĚSEČNA REVIJA ZA GRAĐEVINSKU, LIKOVNU I PRIMENJENU UMETNOST
MESEČNA REVIJA ZA STAVBNO, LIKOVNO IN UPORABNO UMETNOST

ARHITEKTURA

Mesečna revija za građevinsku, likovnu i primenjenu umetnost. - Pretplata godišnje Din 120.—, za inozemstvo Din 150.—, pojedini broj Din 15.—. - Uprava: Gajeva ulica 9. - Izdava Konzorcij »Arhitekture« (ing. arch. Dragutin Fatur). - Odgovorni i tehnički urednik arch. Jože Mesar. - Redakcioni odbor Beograd: dr. ing. arch. J. Dubovy, ing. arch. M. Zloković, ing. arch. B. Kojić, ing. arch. B. Maksimović. Redakcioni odbor Zagreb: arch. M. Vidaković, arch. J. Pičman, ing. arch. Zemljak. - Redakcioni odbor Ljubljana: ing. arch. H. Hus, ing. arch. J. Omahen, ing. arch. G. Ogrin. - Grafički radovi Jugoslovanske tiskarne u Ljubljani (K. Čeč).

Mesečna revija za stavbno, likovno in uporabno umetnost. - Naročnina letno Din 120.—, za inozemstvo Din 150.—, posamezna številka Din 15.—. - Uprava: Gajeva ulica 9. Izdava konzorcij »Arhitekture« (ing. arch. Dragutin Fatur). - Odgovorni in tehnični urednik arch. Jože Mesar. - Redakcijski odbor Beograd: dr. ing. arch. J. Dubovy, ing. arch. M. Zloković, ing. arch. B. Kojić, ing. arch. B. Maksimović. Redakcijski odbor Zagreb: arch. M. Vidaković, arch. J. Pičman, ing. arch. Zemljak. - Redakcijski odbor Ljubljana: ing. arch. H. Hus, ing. arch. J. Omahen, ing. arch. G. Ogrin. - Grafično delo Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani (K. Čeč).

Měsíční revue pro stavební, výtvarné a užité umění. - Předplatné celoročně Din 120.— do ciziny Din 150.—, jednotlivé číslo Din 15.—. - Administrace: Ljubljana, Gajeva ulice 9. - Vydává Konsorcium »Arhitektury« (ing. arch. Dragutin Fatur). - Odpovědný redaktor arch. Jos. Mesar. - Grafickou práci provádí Jugoslovanská tiskárna Ljubljana (K. Čeč).

Revue mensuelle de l'architecture et de l'art. - Prix de l'abonnement annuel Din 120.— pour l'étranger Din 150.—, le numéro Din 15.—. - Rédaction: Ljubljana, Gajeva ulica 9. - Publiée par l'association »Arhitektura« (ing. arch. Dragutin Fatur). - Rédacteur responsable: arch. Jože Mesar. Travail graphique: Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana (K. Čeč).

Monatliche Zeitschrift für Baukunst, bildende und angewandte Kunst. - Bezugspreis jährlich Din 120.—, für das Ausland 150.—, Einzelnummer Din 15.—. - Administration: Ljubljana, Gajeva ulica 9. - Herausgegeben vom Konsortium »Arhitektura« (ing. arch. Dragutin Fatur). - Verantwortlicher Redakteur: arch. Jože Mesar. - Graphische Ausstattung: Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana (K. Čeč).

VSEBINA: Kojić: Vila na Topčiderskom brdu 161/162 Kojić: Vila ing. G—ća, Beograd 163 Baylon: Vila G. V. Jelavića u Sarajevu 164/166 Krstić: Stanbena zgrada ge. Jelenić, Beograd 167/168 Maksimović: Problemi urbanizma 169/170 Kojić: Vile za umetnike, Beograd 169 Fatur, Kos, Platner: Mestni dohodarstveni urad 170/172 Najman: Zavod za izradu novčanica Narodne banke na Topčideru kod Beograda 173/175 Fatur: Skica 175 Fatur: Najemno stanovanje 176/179 Omahen-Serajnik: Kot dnevne sobe lastnega stanovanja 176/177 Spinčič: Soba gospoda 178/180 Fatur: Arhitekt in naročnik 180/181 Osolin: Kamin v Kmetški posojilnici 181 Maloš: Kristus - skica 182 Jakopič: Razstava slik - Mestni trg 25 182 Gaber: Umetna obrt 183/184 Gogala: Fotoklub 183 Pajnič: Keramika 183 Pajnič: Kot dnevne sobe 184

TOVARNA in POKLADANJE PARKETOV
JOSIP KOŠČAK & CO · STIČNA
Pisarna: F. Vodé · Ljubljana ·
Rimska cesta 23.

Tvornice opeke in peči

F.P. VIDIC & Komp. ANTON KOVAČIČ

LJUBLJANA

Prešernova ulica št. 3

Se priporočajo za dobavo raznega stavbnega materiala, in sicer: prvovrstni zarezan strešnik, zidak, šamotno opeko, kameninaste cevi, Portland-cement itd. Prvovrstne glinaste peči raznih modernih oblik in barv. Štedilnike, obložene z domačimi pečnicami in češkimi emajl. ploščicami. Obložitev sten v kopalnicah, kuhinjah, mesnicah itd.

Najboljša in točna postrežba

PARKETE

hrastove i bukove

sa i bez polaganja uz konkurenčne cijene

Narodno d. d. Parketunion

Zagreb, Trg kralja Tomislava
Telefon br. 85-25

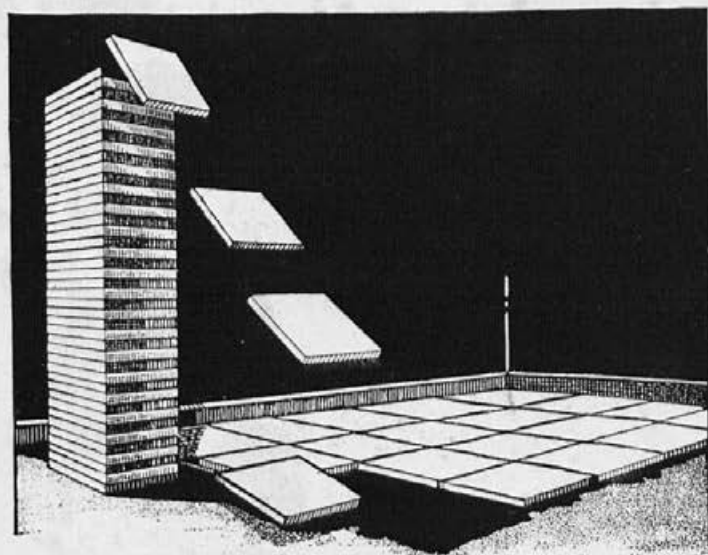
Beograd, Vilzonov trg 1
Telefon br. 28-029

Brzjavke: Parketunion, Zagreb-Beograd

Gradbeni in keramični material

Ljubljana, Miklošičeva c. 15

Telefon 2037

Radi krize cene letos mnogo nižje!

Če hočete za malo denarja dobiti dobro blago in strokovno delo:

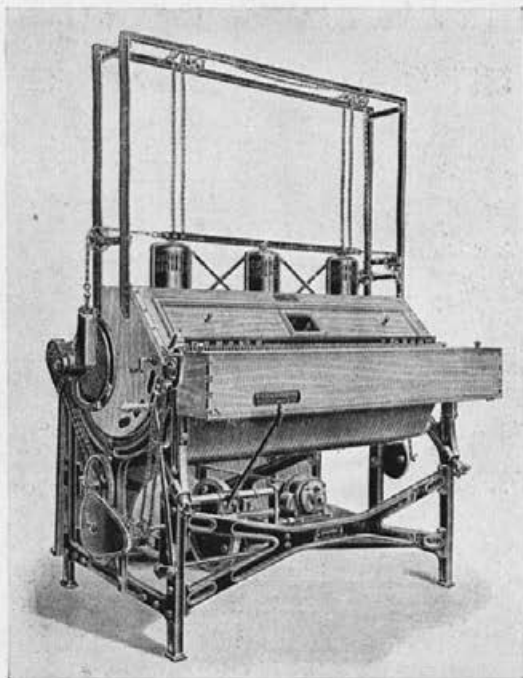
Stensko oblogo
»FAMA« azbestni tlak
Keramični tlak
Kameninaste cevi
Peči in štedilnike

pridite in se prepričajte ali zahtevajte vzorce in cene!

Pri naročilu se sklicuj na oglas v reviji

KOPIRA na OZALID

IV. BONAČ, LJUBLJANA

Tajnost zajamčena • Na izdelavo se lahko počaka

Stavbno podjetje **Franc Marinčič**
Vič-Glince (Tržaška cesta št. 15) pri Ljubljani

UMETNO POHIŠTVENO MIZARSTVO

FRANJO VEHOVAR CELJE

Izvršuje vsakovrstno, kakor luksuzno pohištvo in različna stavbna dela. Lastna zaloga pohištva v Beogradu, Vuka Karadžića ul. 18.

Najmoderneje urejena sušilnica in strojarna.
Telefon Interurban 41

STONE MALGAJ

DRUŽBA Z O. Z.

Stavbeno, pohištveno pleskarstvo
in ličanje, sobo- in črkoslikarstvo

LJUBLJANA

KOLODVORSKA UL. 6

Soboslikarski vzorci od najmodernejše do najpreprostejše izdelave vedno na razpolago. — Pred oddajo soboslikarskega in pleskarskega dela zahtevajte našo ponudbo. Solidna in točna izvršitev z večletno garancijo. Cene konkurenčne

VINKO KUKOVEC

obi. konces. mestni tesarski mojster

CELJE-LAVA

Žična železnica In apnenik
Zagrad pri Celju
tvornice za dušik, Ruše

izvršuje vsakovrstna tesarska dela, moderne stavbe, ostrešja za hiše, vile, tovarne in cerkve, strope in razna tla, paviljone, verande, stopnice, ledenice in ograje. Gradnja mostov, mlinov in jezov

IVAN REBEK

železno konstrukcijsko podjetje in tovarna tehtnic ter instalacija vodovodov

CELJE

Dolžan Franjo

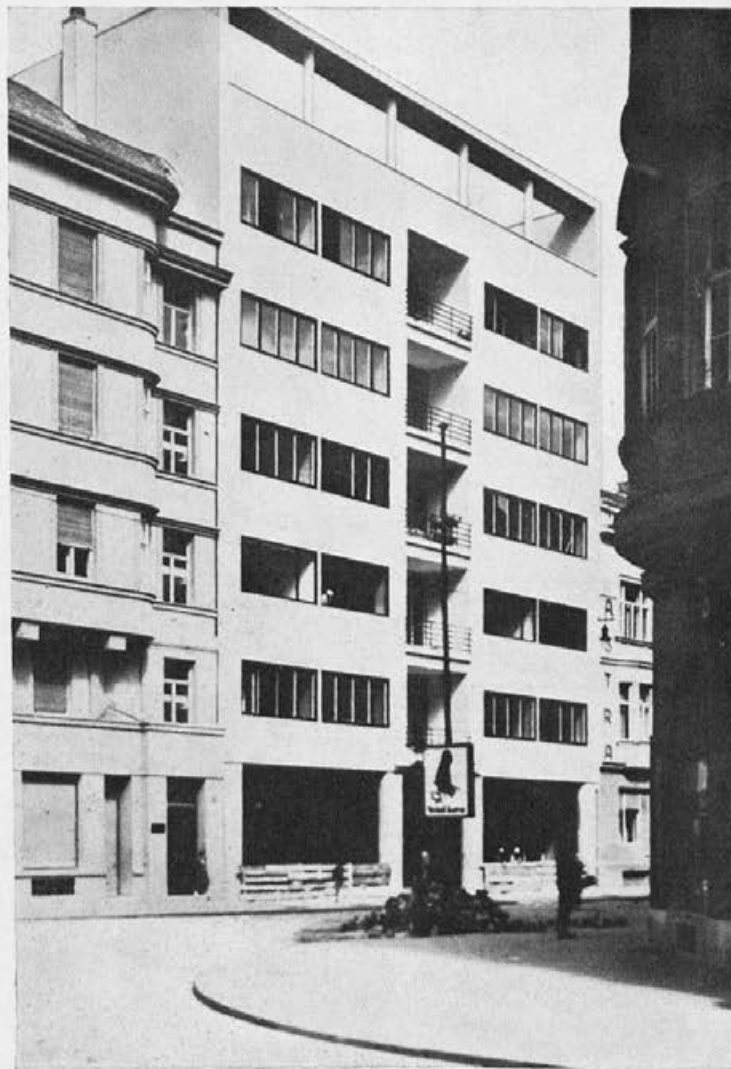
Celje, Za Kresijo — telefon št. 245

Splošno kleparstvo — Vodovodne instalacije — Strelvodne naprave — Izolacije streh s »Conco« produkti — Kritje streh, zvonikov i. t. d. — Avtomatične sesalke za hišne vodovode in za pojačanje vodnega pritiska

HERAKLIT

laka gradjevna ploča, tehnički savršena, za potpunu izolaciju i zaštitu protiv vatre

**Novogradnja Wellisch
Zagreb, Martićeva ul.**

Nacrt arh. prof. Dragutin Ibler
Izvedba: Gradjevno preduzeće
ing. Kaiser & Seger, Zagreb

Pri ovoj gradnji upotrebljeno je preko
8 vagona Heraklit-ploča za unutarnju
izolaciju betona, vanjskih zidova i za
izgradnju međustijena

Konstruktivski crteži, preporuke, kao i ostale tiskanice
dobiju se kod ovlaštenih Heraklit-zastupnika:

»Material« trg. dr. z o. z., Ljubljana, Dunajska c. 36
Julio Deutsch, Zagreb, Miramarska cesta 20
Schomann & Bauer, Novi Sad
»Ogrev«, Beograd, Karadjordjeva 4
M. Bettiza i sin, Split

Pri naročilu se sklicuj na oglas u reviji

IZVRŠUJE VSA PLESKARSKA
DELA V MESTU IN NA DEŽELI
PO KONKURENČNIH CENAH
PRI PRAVILNI UPORABI
VEČLETNA GARANCIJA

IVAN GENUSSI

PLESKARSTVO

LJUBLJANA, IGRIŠKA ULICA 10

Stuermanova premlična okna, državni
nemški in mnogi inozemski patenti.

Posebno se priporočajo za hotele, re-
stavracije, vile, šole, sanatorije i. t. d.

Premakljiva dela, obojestransko v ko-
vinastih členskih tračnicah tekoča,
dajeta sigurnost: polnega zapaha,
lahkega teka brez trenja, ker se les
in barva ne dotikata, popolnega
higijenskega zračenja in lahkega
premikanja, čiščenja brez vsake
nevarnosti, ker se dasta oba dela na
znotraj odpreti. — Izdeluje specialna

stavbna mizarska tvornica
M. Gogala - Bled I.

Telefon 52

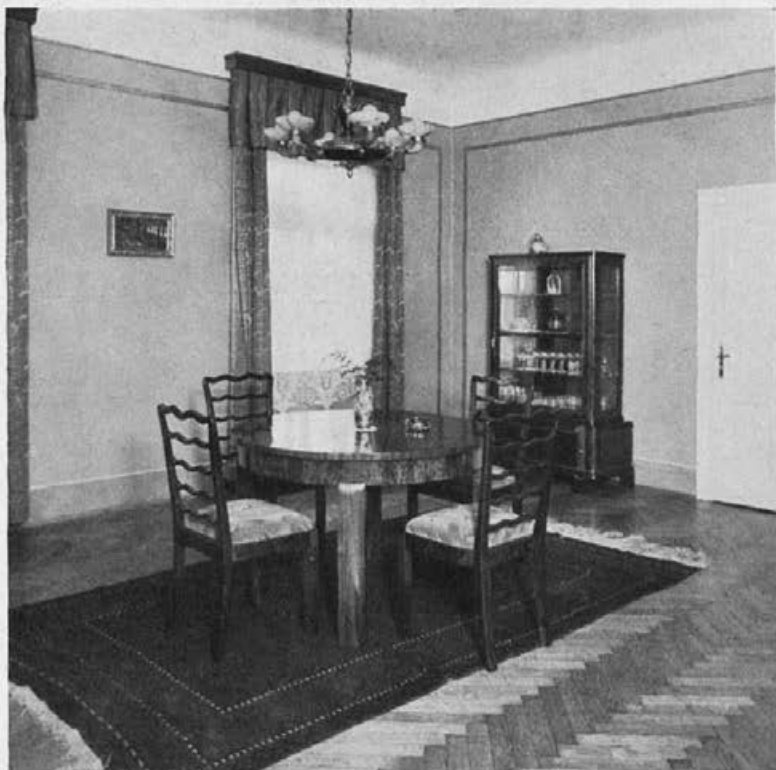
Pri naročilu se sklicuj na oglas v reviji

JOŽE KOCIJAN

**SPLOŠNO
MIZARSTVO**

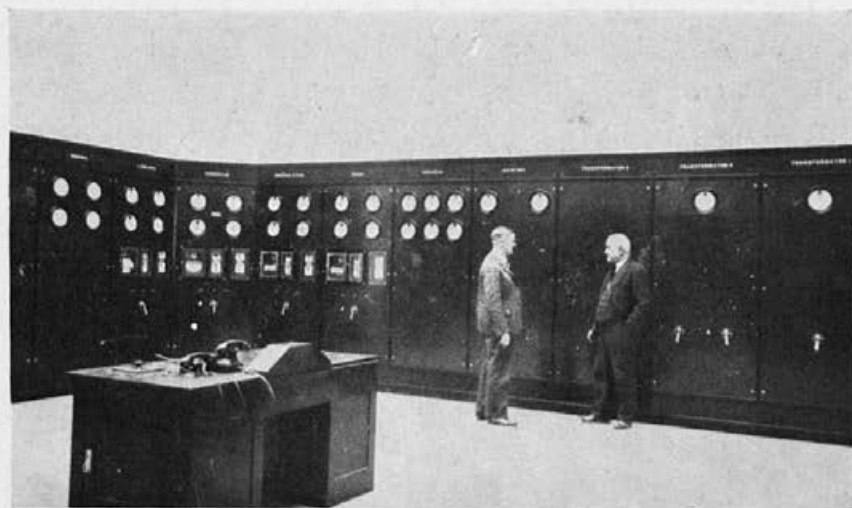
Vižmarje 84
p. Št. Vid nad Ljubljano

Kvalitetna
izvršitev vseh
mizarskih del

Jugosl.el.d.d. Brown Boveri

podružnica Ljubljana, Dunajska cesta št. 12/1 — Telefon 2442

Stikalna plošča transformatorske postaje Kranjskih deželnih elektrarn v Črnučah

Izvršuje moderne inštalacije,
električne centrale in vse
ostale električne naprave.

Dobavlja elektromotorje,
generatorje, parne turbine,
vse električne aparate in
prvovrsten inštal. material.

Lastna delavnica za vsa
popravila in montažo vseh
modernih stikalnih plošč.

Pri naročilu se sklicuj na oglas v reviji

Stavbenik
Matko Curk, Ljubljana, Mirje 1 - Telefon 2095
Transformatorska postaja v Črnučah,
po načrtih K. D. E.

I. Transformatorska postaja na Črnučah je zgrajena v polnem železobetonu, torej brez vsake uporabe lesa. K temu koraku je gradbenika prisililo več činjenic, predvsem pa montiranje strojev, nameščenje mnogih celic in odprtih za kable, zlasti pa sama konstrukcija stropa, ki je interesantna radi velike razpetine nosilcev.

Izvršitev je potekala normalno in vsa gradbena dela so bila pravočasno dokončana.

Cerkev zavetišča sv. Jožefa v Ljubljani zgrajena l. 1931 po lastnih načrtih
Stavbenik
Matko Curk, Ljubljana, Mirje 1 - Telefon 2095

Cerkev zavetišča sv. Jožefa v Ljubljani, Vidovdanska cesta. Izvršena je tako, da napravlja ugoden vtis na vsakega obiskovalca. Pazilo se je na detajle in na harmoničnost cele zgradbe.

Cerkev je dostopna tudi s hodnikov hiralnice, tako da se lahko prinesejo tudi bolniki k službi božji. Kletni prostori cerkve so preurejeni v gospodinjске prostore, t. j. obednice, umivalnice itd. Uporabljal se je samo soliden, izbran material.

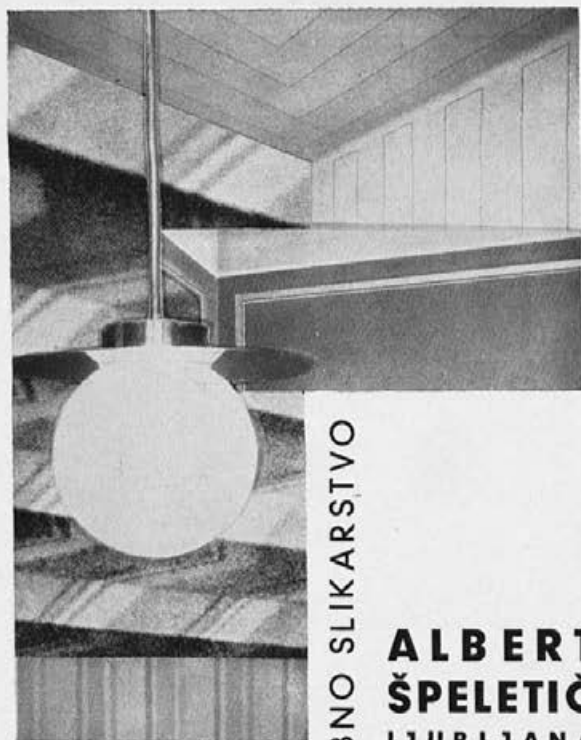
... Naravno!
A mi se slu-
žimo kod
ličjenja pro-
čelja i unu-
tarnjih pro-
storija kao
u uvijek
samo

**KEIM - OVIM
MINERALNIM BOJAMA**

jer one su nerazorive, one odolijevaju svakom ne-
vremenu, one su nepromjenljive na sunčanom svjetlu,
a dadu se stalno prati vodom. Iskušane kroz 50 go-
dina! Boja se s ljepkom kemijski spaja i tvori s pod-
logom jedinstveni kremen. **Kvalitativno najsvršeniji**
nalič za crkve, škole, bolnice, kupališta, kuhinje, pivov-
are, mliječarno, tvorničke dvorane, nastambe i t. d.

Jedina tvornica:
INDUSTRIEWERKE LOHWALD A.G., Lohwald b. Augsburg

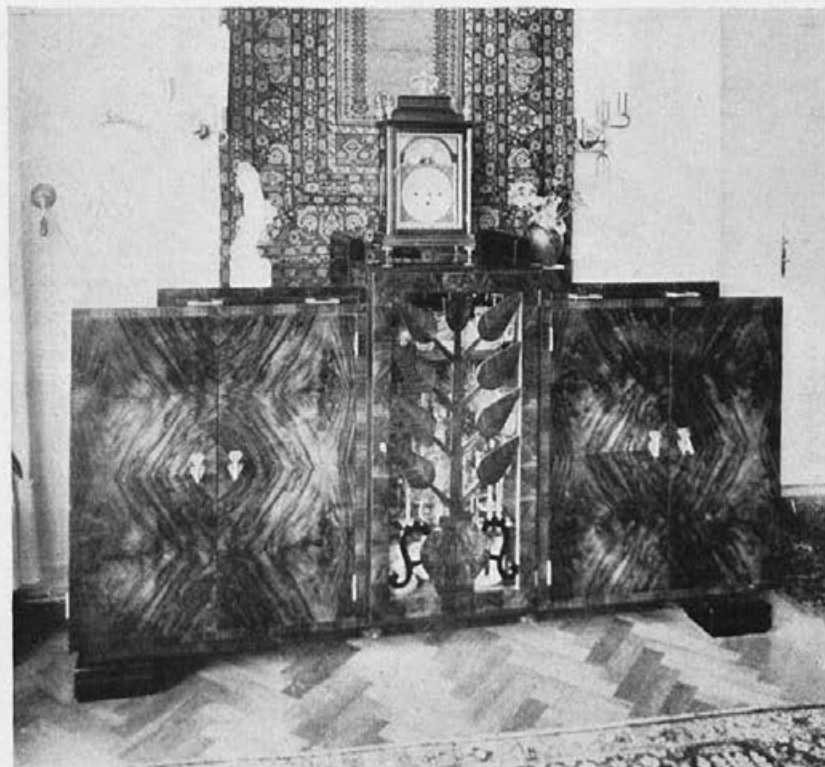
Zastupstvo za Jugoslaviju:
ING. MILAN ROJAN, ZAGREB, PETRINJSKA ULICA 3
Telefon broj 41-03

VZORCI NA VPOGLED
CENE KONKURENČNE

SOBNO SLIKARSTVO

**ALBERT
ŠPELETIČ**
LJUBLJANA
EMONSKA C. 25

MIZARSKA ZADRUGA

R. Z. Z. O. Z.

VIŽMARJE

p. Št. Vid nad Ljubljano

Telefon št. 13

*

**Stavbne, pohištvene
in pisarniške oprave,
po načrtih arhitekta.
Stalna zaloga pohištva**

*

**POSETITE NAŠ PAVILJON
NA LJUBLJAN. VELESEJMU**

Pri naročilu se sklicuj na oglas v reviji

Neumestno je, sklicevati se na čut, ko rešujemo vprašanja »kako« in »kaj« v sodobnem stavbarstvu.

Stavbna tradicija in stremljenja sodobnega arhitekta značita protislovja, ki so večja kakor način gradnje barke po navodilih sv. pisma v primerjavi z gradnjo sodobne podmornice.

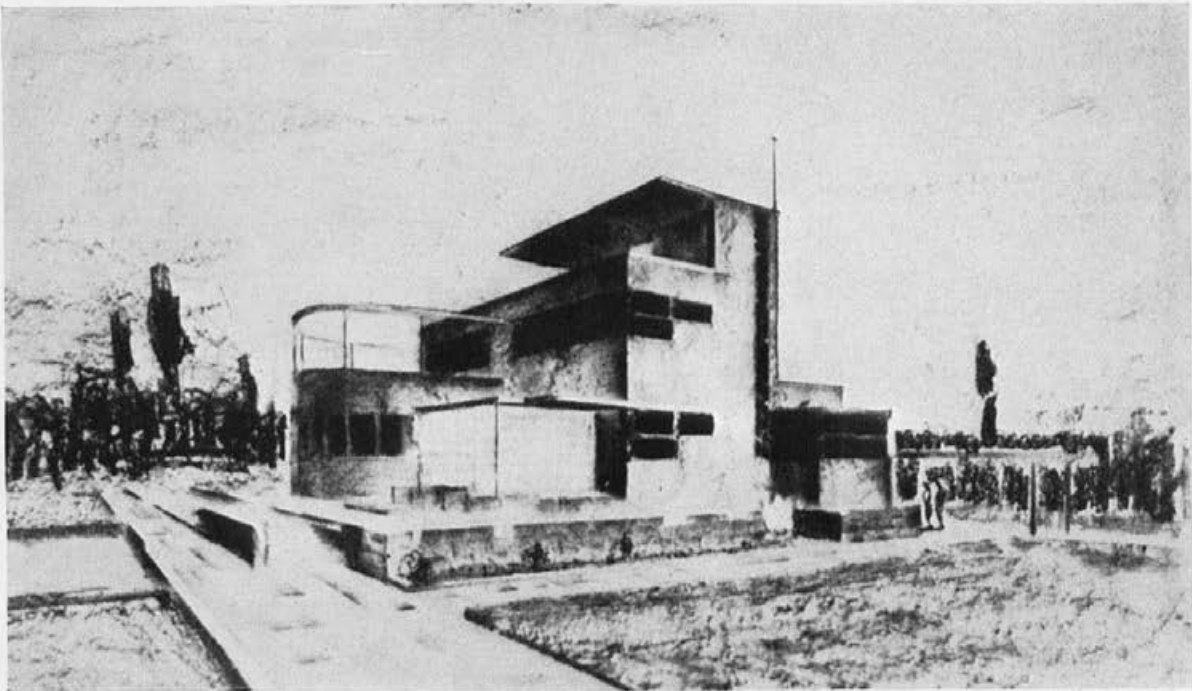
Ing. arch. Dragutin Fatur

Arch. Branislav Kojić, Beograd

VILA NA TOPČIDERSKOM BRDU

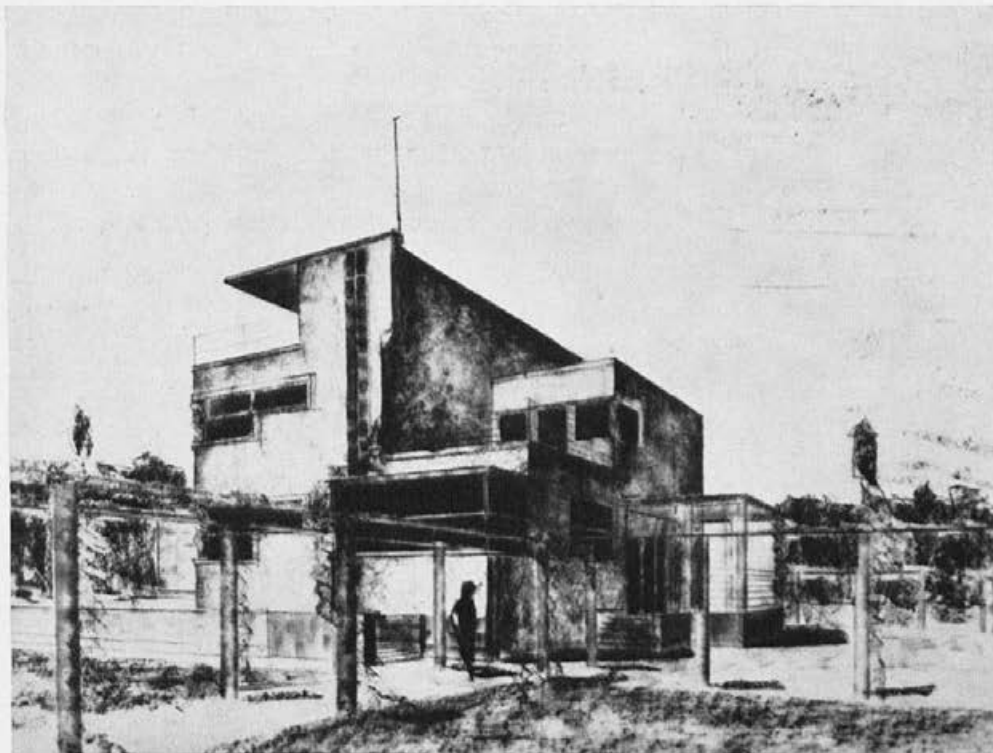
Zgrada je namenjena maloj obitelji od tri lica. Prizemlje podeljeno je ovako: pret-soblje sa garderobom i lavaboem, hala sa stepeništem za sprat, zimska bašta na južnoj strani, trpezarija i soba za muziku. Između pretsooblja i trpezarije nalazi se soba iz koje se silazi u suteren ka svima sporednim prostorijama. Stakleni zidovi, prirodno, leti se spuštaju u suteren te je na taj način bašta potpuno otvorena. Sve prostorije u prizemlju su vezane međusobno velikim otvorima tako da čine jednu reprezentivnu celinu.

Na spratu ima dve spavaće sobe, kupatilo, oblačionica i nad trpezarijom terasa za sunčano kupatilo. Na samome krovu je pokrivena terasa, od koje se preko Topčiderskog

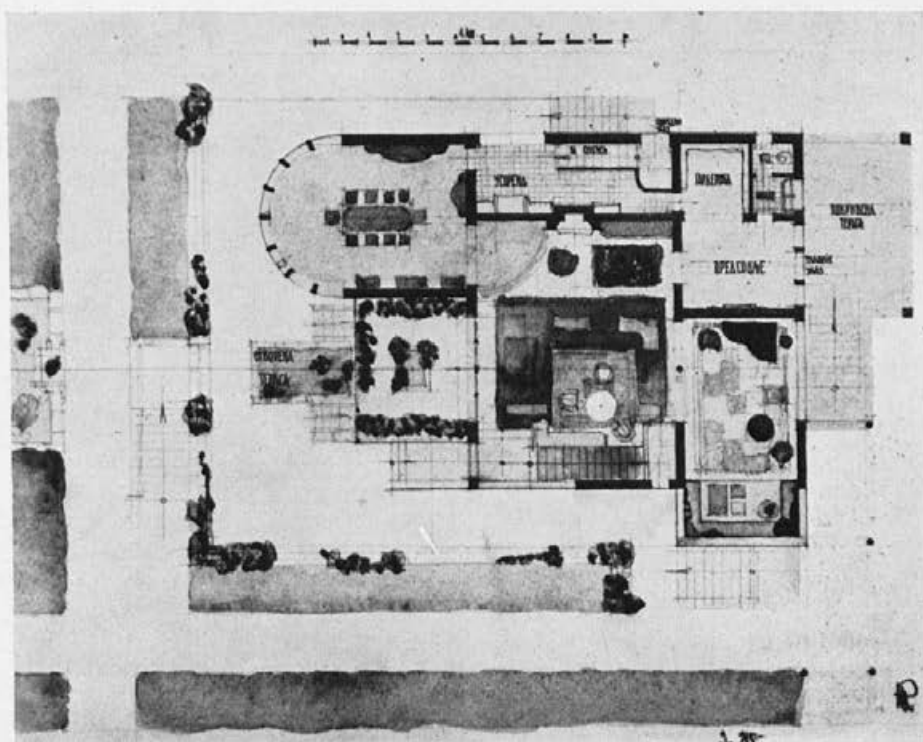
Arch. Branislav Kojić, Beograd

Vila na Topčiderskom brdu

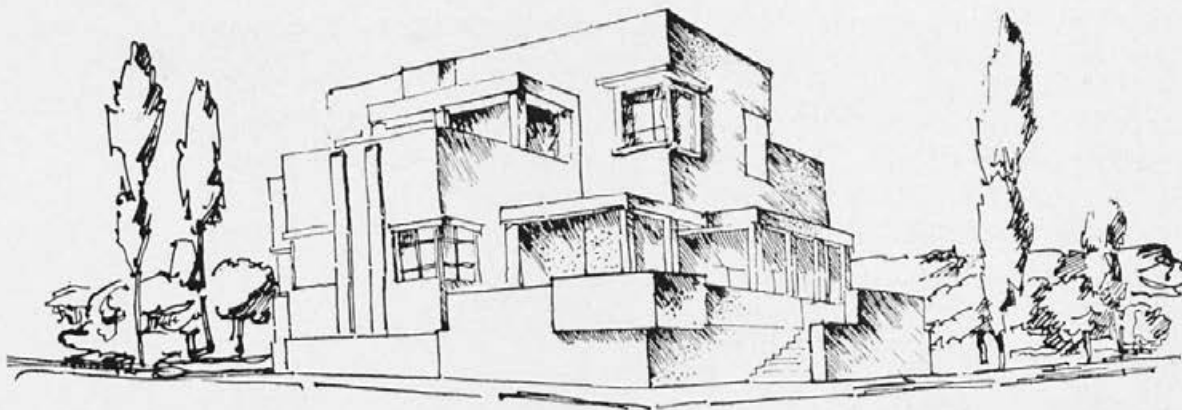

Arch. Branislav Kojić,
Beograd
Vila na Topčiderskom
brdu

brda, ovog dugog grebena koji se blago spušta ka Savi, pruža najširi pogled sa jedne strane na Beograd, a sa druge na Košutnjak. U pravcu Košutnjaka okrenute su i sve ostale terase i glavne prostorije zgrade. Gradnja je predviđena od armiranog betona.

Arch. Branislav Kojić
Vila na Topčiderskom brdu
Osnova prizemlja

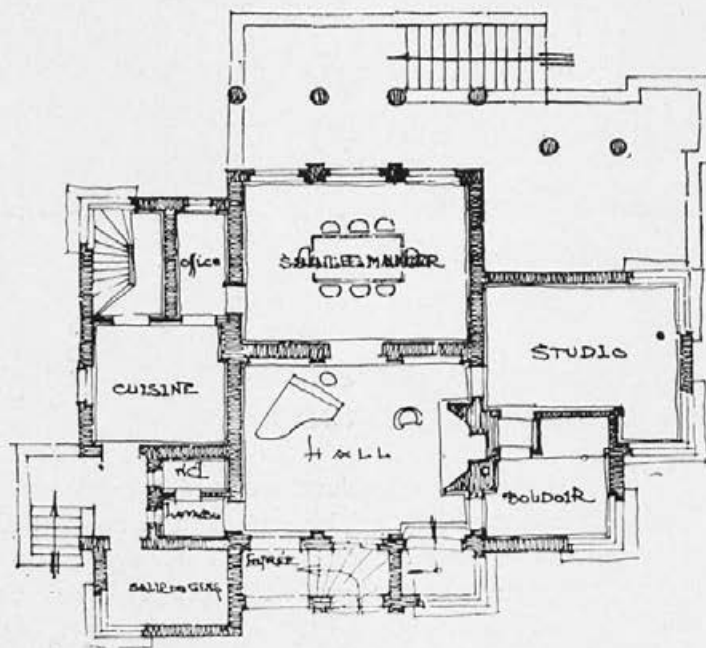
Arch. Branislav Kojić, Beograd

Vila ing. A. G—ća, Beograd
Perspektivna slika

Arch. Branislav Kojić

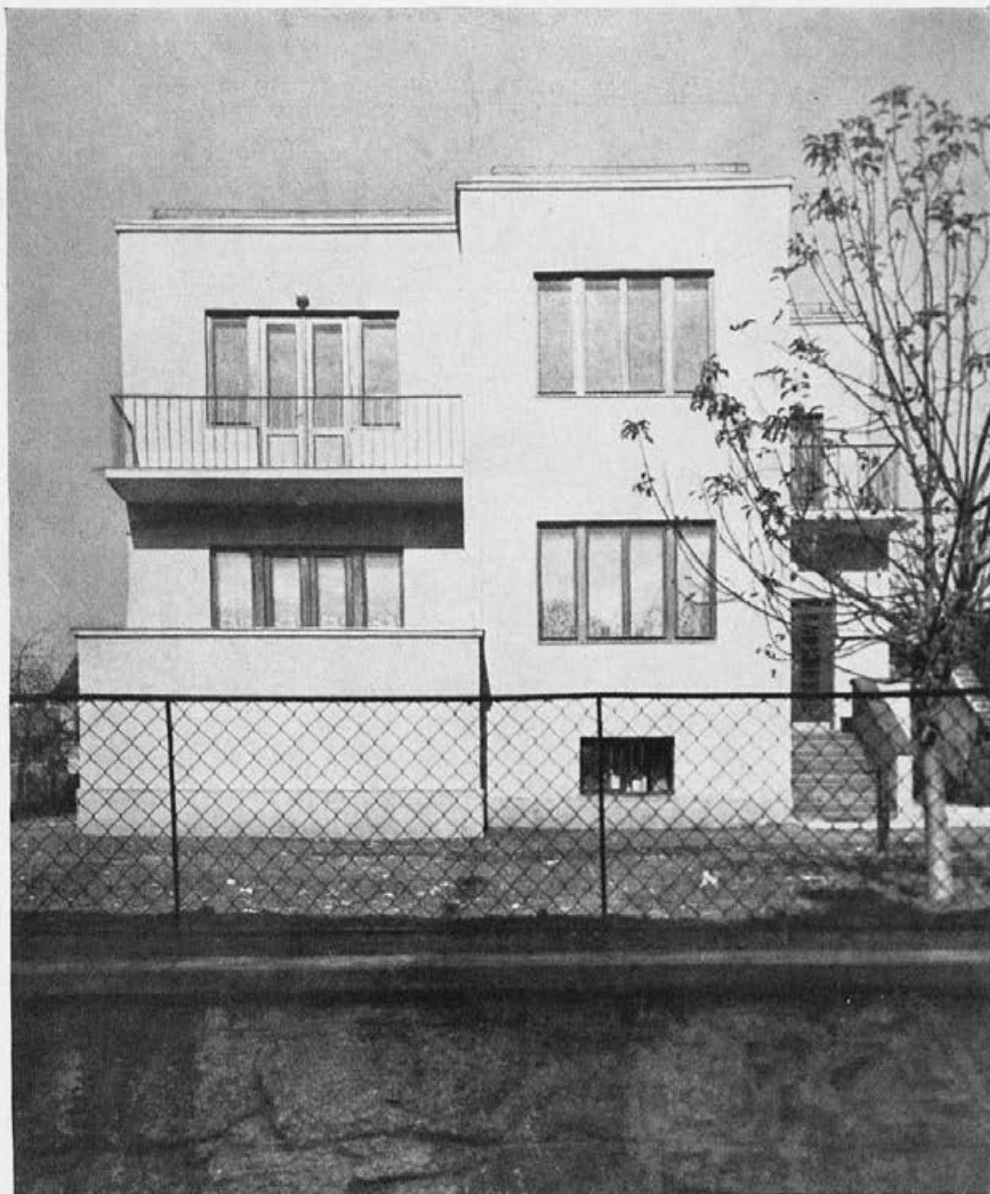
VILA ING. A. G—ĆA, BEOGRAD

Zgrada se nalazi na Topčiderskom brdu sa lepim izgledom na Beograd i Košutnjak. Sem glavnih prostorija za stanovanje ima tu još i širokih terasa, koje treba da iskoriste taj specijalni položaj odakle se pružaju daleke perspektive. Glavne prostorije, kao što su ulaz, trpezarija, hala, soba za rad gospodina i sporedne prostorije nalaze se u prizemlju, dok su na spratu samo dve spavaće sobe, kupatilo i garderoba.

Arch. Branislav Kojić, Beograd

Vila ing. A. G—ća, Beograd
Osnova prizemlja

Arch. M. Baylon, Sarajevo

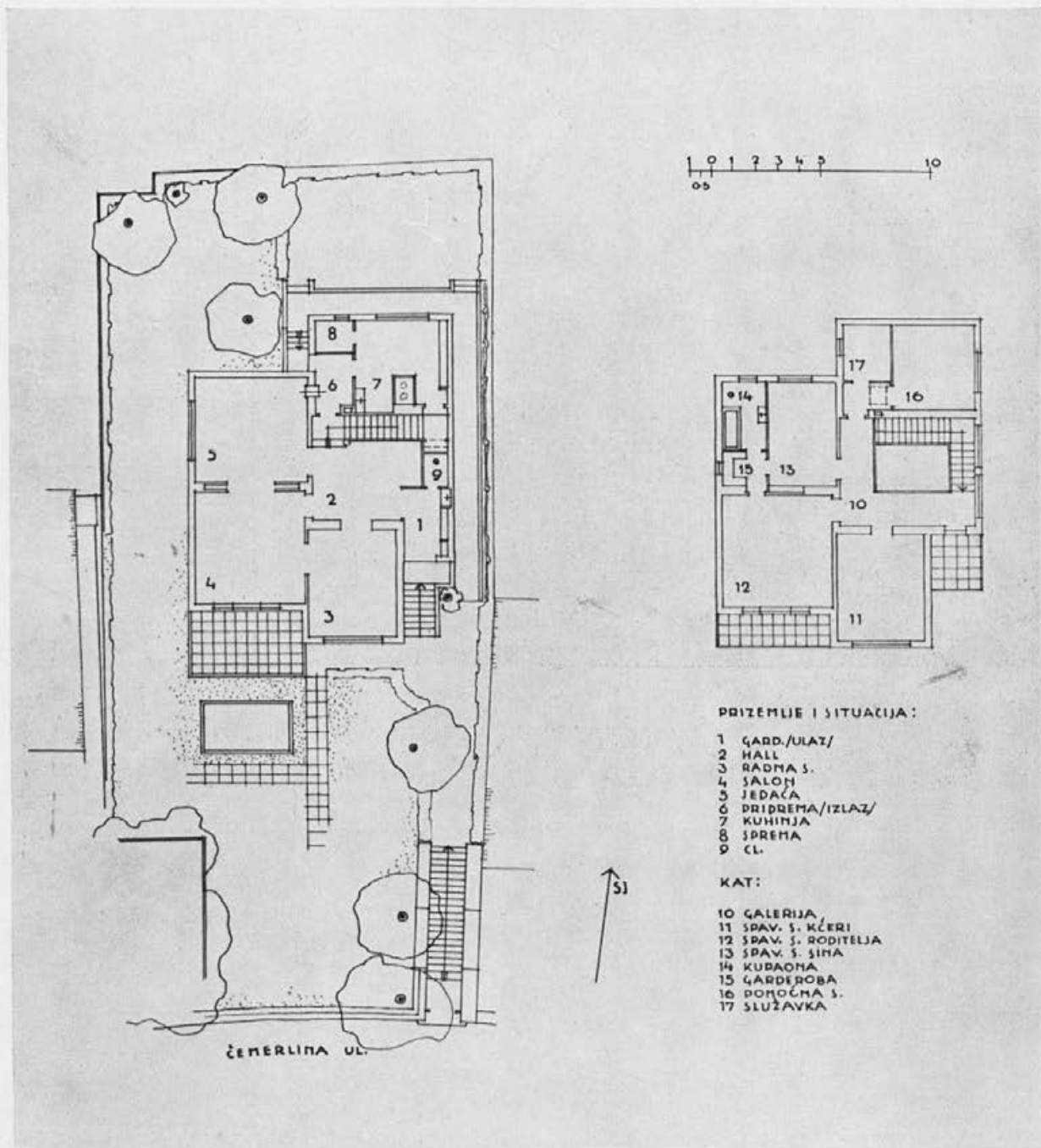
Vila G. V. Jelavića u Sarajevu

VILA G. V. JELAVIĆA U SARAJEVU

Arch. Mate Baylon, Sarajevo

Vila je sagrađena na zemljištu, čiji nivo je za 4 m viši od nivoa ulice. Pred vilom je ostavljen vrt dubine 16 m te je na taj način sama zgrada potpuno izolovana od uličnog prometa. Ovu činjenicu treba naročito podvući. Krajnje je naime vreme, da već odbacimo stari tlocrt naših gradova, koji gomila zgrade na jednom mestu, a ulice su onda tesne, pune žagora in larme, smrada po bencinu i prašine. Dok ne stignemo, da bude i kod nas tlocrt grada po načinu tlocrta američkih velegradova, gde raščlanjavanje fasade dozvoljava pristup suncu, a od 14 etaže na više vlada potpun mir i čisti

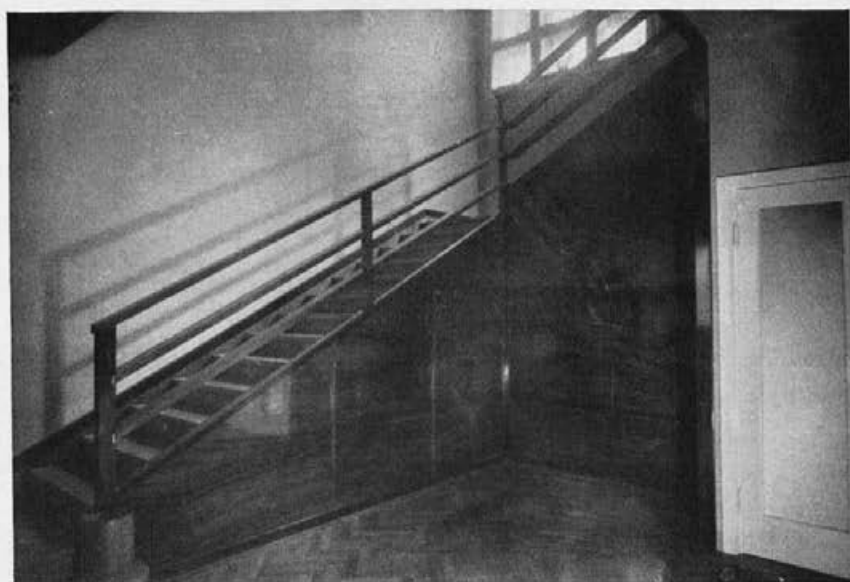
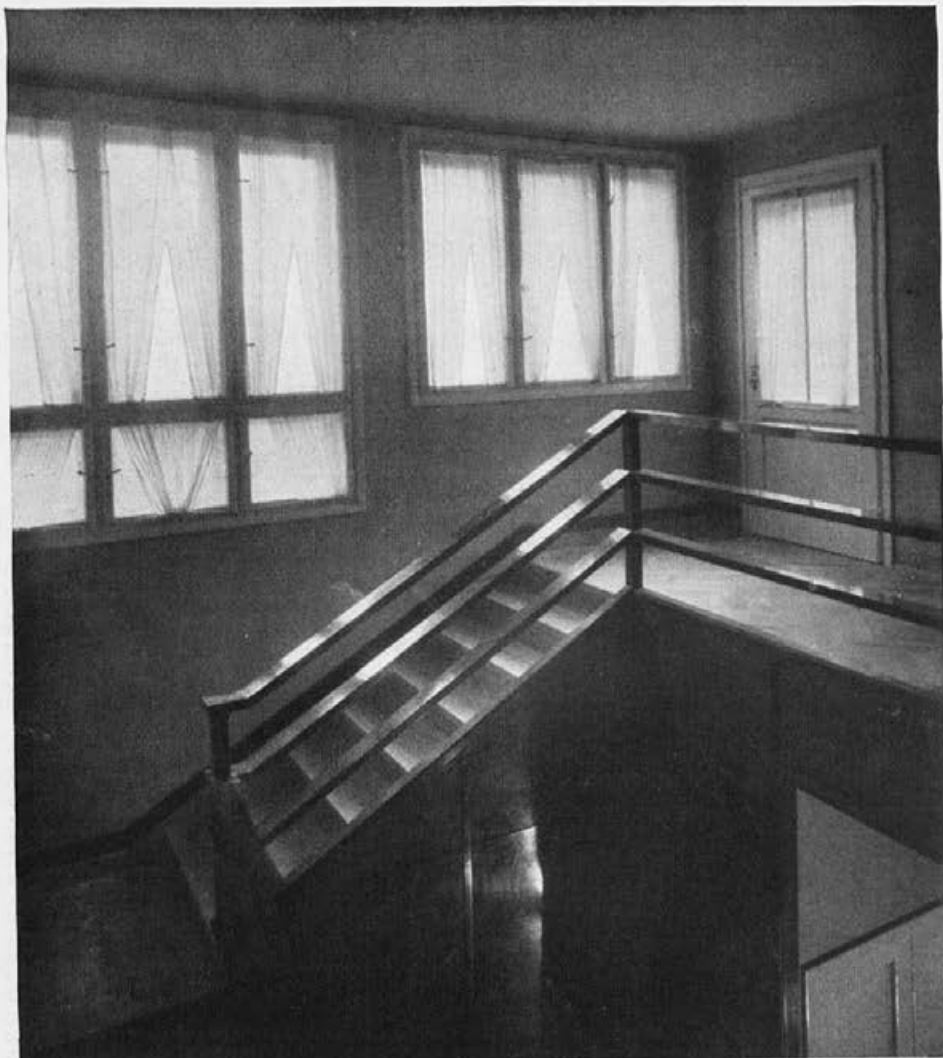
vazduh, dotle je ovaj tlocrt za nas najpodesniji. U prizemlju su smještene sve dnevne prostorije, a u prvom katu spavaće sobe. Središte dispozicije čini prostrani trem sa galerijom u gornjoj etaži. Stepene trema su izrađene od slavonske hrastovine, dok su ograde i oblaganja zidova od politirane kavkaske orahovine.

Arch. M. Baylon, Sarajevo

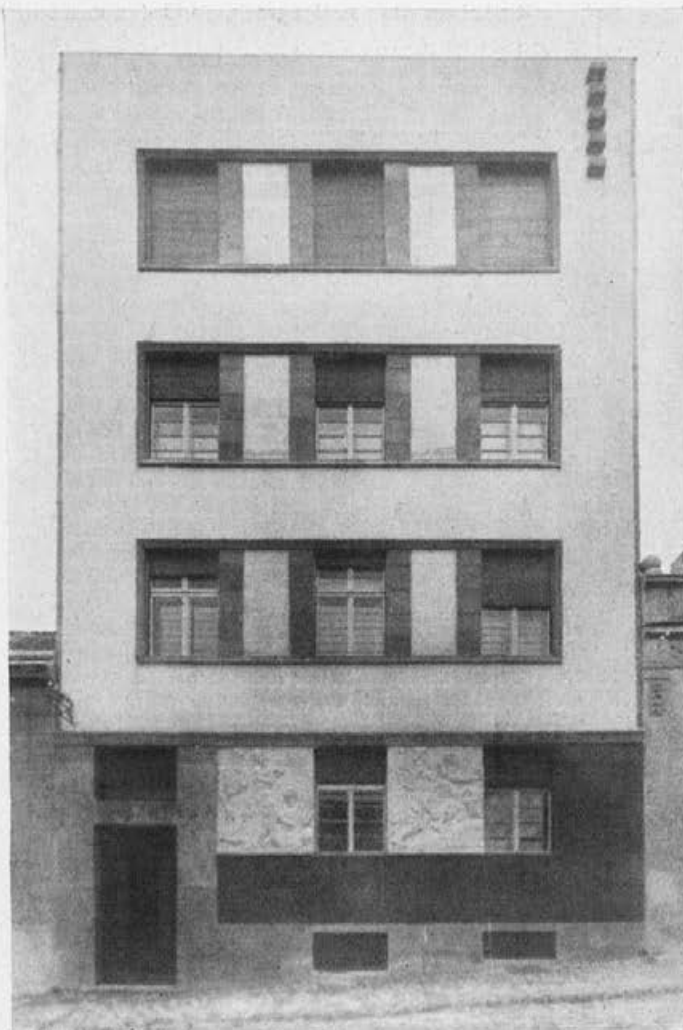
Vila G. V. Jelaviča u Sarajevu
Tlocrt prizemlja i kata

Arch. M. Baylon, Sarajevo
Vila G. V. Jelavića u Sarajevu
Galerije

Arch. M. Baylon, Sarajevo
Vila G. V. Jelavića u Sarajevu
Hall

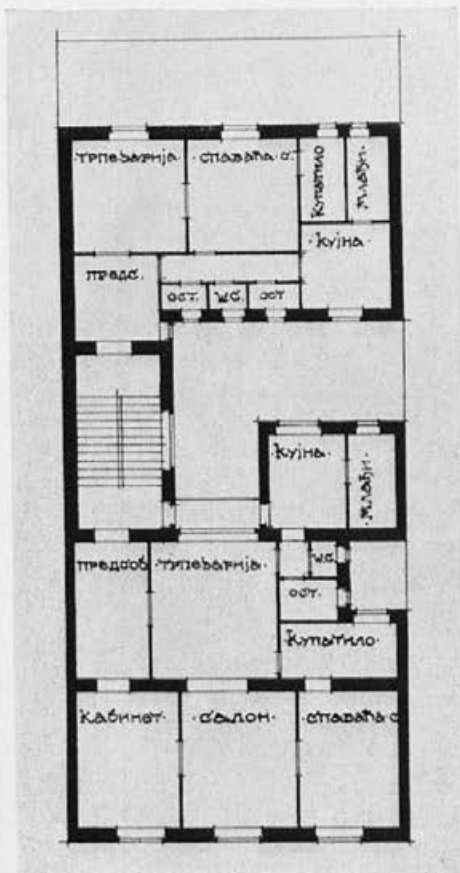
Arch. Branko Krstić, Beograd
 Stanbena zgrada ge. Jelenić, Beograd

Arch. Branko Krstić

STANBENA ZGRADA GE. JELENIĆ, BEOGRAD

Zgrada ima tri sprata sa po dva stana za izdavanje. Unutarnja oprema je vrlo lepa i solidna. Fasada sa ulice je do prizemlja teranova, a deo prizemlja od prirodnog crnog mermersa. Reljefi na fasadi od veštačkog su kamena. Sasvim obična osnova želi da ispuni sve uslove, koji se danas traže u Beogradu sa strane kirajdzija.

Arch. Branko Krstić, Beograd
 Stanbena zgrada ge. Jelenić, Beograd
 Trocrt prizemlja

Reljef na stanbeni zgradi ge. Jelenić, Beograd

Detaji reljefa na stanbeni zgradi ge. Jelenić, Beograd

Arch. Branko Krstić, Beograd
Stanbena zgrada ge. Jelenić, Beograd
Detaji fasade s reljefom

Novi Građevinski zakon ima svrhu da razvita naših gradova, i naselja uopšte, uputi boljim i pravilnijim putem. Savremena konstrukcija novog zakona daje nam razloga da verujemo da će ta svrha biti postignuta. Međutim, ne treba precenjivati moć samih zakonskih odredaba: zakon je tu da uzme u zaštitu dobru volju i zdravu ideju; da omogući sprovođenje njihovo u delo; no zakon još ne znači akciju: — treba prvo da postoji ta dobra volja, da se pojavi interesovanje i dovoljno razumevanje za stvari o kojima se u zakonu govori. Bez toga može se desiti da efekat Građevinskog zakona ne bude onako snažan kakav bi morao biti.

U poslednje vreme pokazuje se kod nas šire interesovanje za pitanja gradskog uređenja. U Beogradu postoji oko deset društava koja rade (istina samo idejno) na uređenju i ulepšavanju pojedinih krajeva. Ali treba raditi i dalje, treba stvarati i izvesno obrazovanje, izvesnu kulturu u urbanističkom smislu. A tu se odmah javlja pitanje: koji put treba izabrati kao najpodesniji za širenje savremenih urbanističkih shvatanja? Na strani se u tu svrhu organizuju izložbe na kojima se glavni problemi savremenog urbanizma izlažu na konkretan, jasan i ubedljiv način. Amerika stvara propagandnu literaturu specijalno radi obaveštavanja svojih građana, pa se o urbanizmu govori i po školama. Najzad, nedavno je u Nemačkoj ostvaren i veoma informativan film radi širenja pravilnih pojmova o tome kakav treba da bude grad budućnosti. Svim tim želi se u glavnom jedno: da se utvrdi i jasno dokaže veliki značaj koji danas ima praktično sprovođenje savremenih principa urbanizma za sve grane današnjeg društvenog života i za svakog pojedinca ponaosob.

Želi se da svakome bude jasno!

Da savremeni urbanizam teži tome da stvori u gradu i na selu bolji, zdraviji i priyatniji život.

Da ta nauka ide za tim da racionalizuje važne funkcije koje su u vezi sa stanovanjem, radom, saobraćajem i razonodom (ušteda u radu, vremenu i novcu).

Da će od pravilnog shvatanja savremenih principa urbanizma u mnogome zavisiti napredak naših gradova i naše privrede, zdravstvenost i kultura našeg stanovništva.

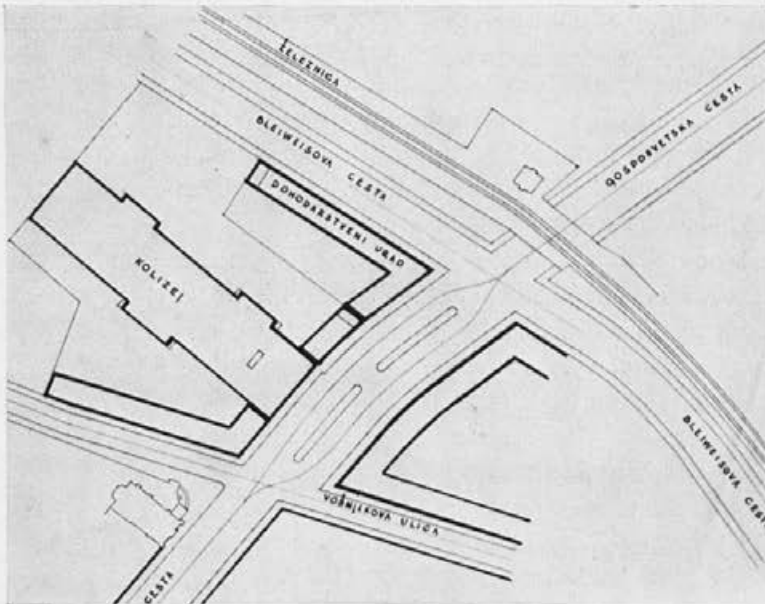

Arch. Branislav Kojić, Beograd

Vile za umetnike, Beograd

Da svaki rad na gradskom uređenju treba da bude zasnovan na naučnom proučavanju organizma gradskog, a da je često mnogo bolje ništa ne učiniti na uređenju grada nego raditi samo radi toga da se vidi da je nešto rađeno.

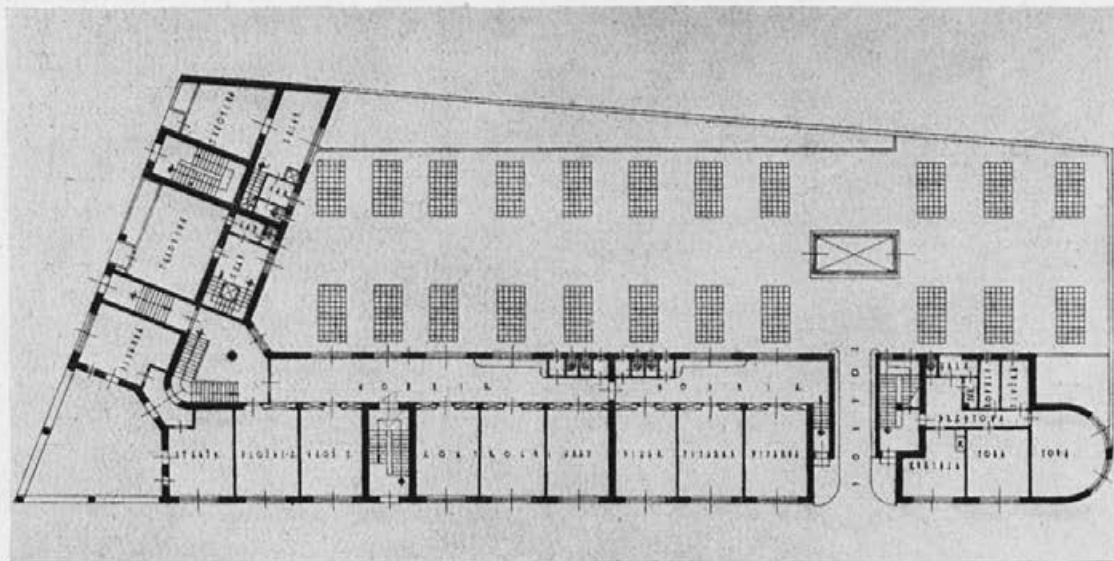
Arch. B. Maksimović.

Ing. arch. Fatur, Kos, Platner, Ljubljana
Mestni dohodarstveni urad — situacija

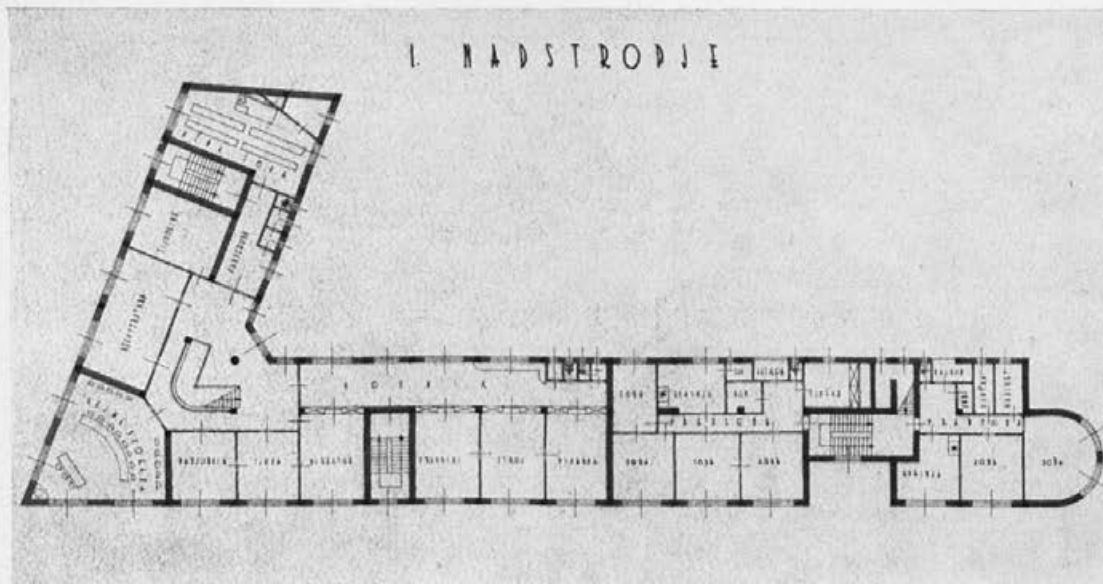
MESTNI DOHODARSTVENI URAD

Vedno živahniji promet razvijajočega se mesta Ljubljane zahteva novih javnih zgradb, ki ne bodo ustrezale samo momentanim potrebam, nego bodo tudi mogle računati z večjimi potrebami v bodočnosti. Dosedanje poslopje dohodarstvenega urada na Gosposvetski cesti, na eni najprometnejših žil, ki vodi iz Gorenjske v Ljubljano, je

Ing. arch. Fatur, Kos, Platner, Ljubljana

Mestni dohodarstveni urad — talni načrt prizemlja

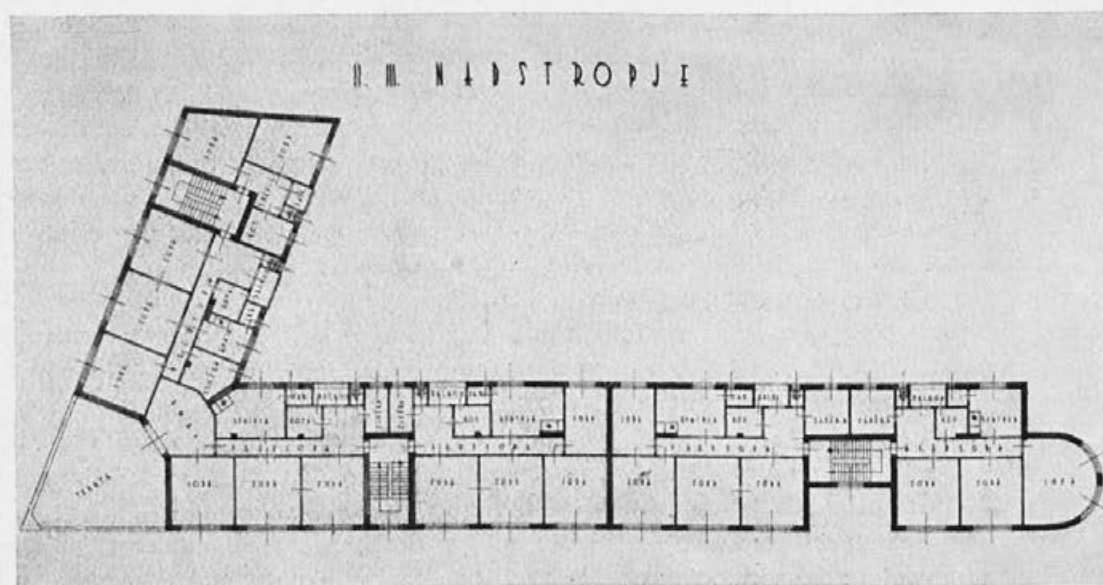
Ing. arch. Fatur, Kos, Platner, Ljubljana

Mestni dohodarstveni urad — talni načrt 1. nadstropja

postalo pretesno, da bi uradi mogli vršiti svojo dolžnost tako nemoteno, točno in hitro, kakor želi občinstvo. Zato se je vzelo v pretres vprašanje zidave novega poslopja.

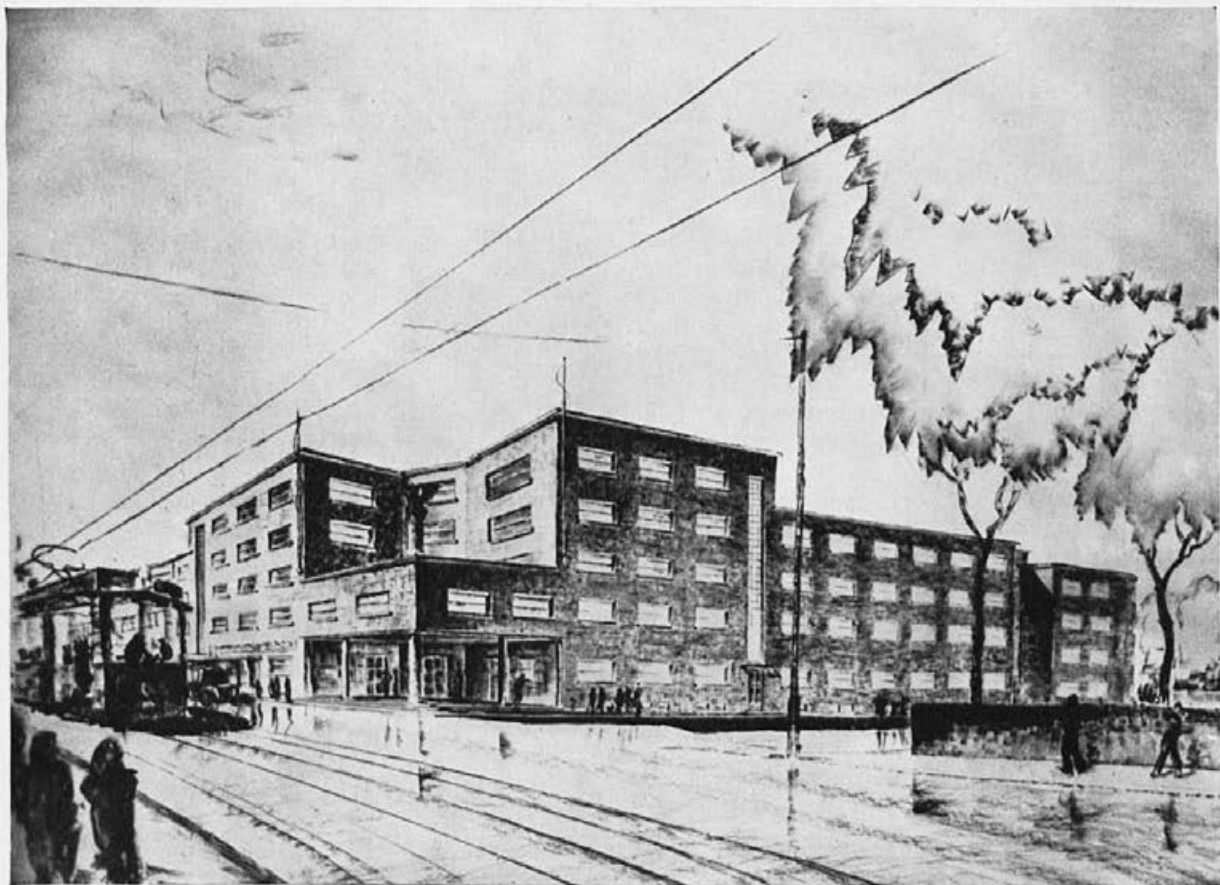
Nova zgradba je situirana na oglu Gosposvetske in Bleiweisove ceste. Pri projektiranju se je arhitekt moral ozirati poleg stvarnih potreb, katerim poslopje služi, tudi na milje; nova zgradba ne sme ostati osamljena, temveč mora tvoriti z vsem okolišem harmonično zaokroženo arhitektonsko celoto.

Ker meji poslopje obstoječo stavbno črto ob evangelijski cerkvi in kolizeju, je pomaknjeno dokaj nazaj in se radi tega Gosposvetska cesta razširi za 35 m, kar povsem zadostuje za razbremenitev naraščajočega prometa. V cestni osi nastane razbremenilni

Ing. arch. Fatur, Kos, Platner, Ljubljana

Mestni dohodarstveni urad — talni načrt 2. in 3. nadstropja

Ing. arch. Fatur, Kos, Platner, Ljubljana

Mestni dohodarstveni urad — perspektiva

otok, ki deli promet na levo in desno. Da je na ta način ostal kolizej v stavbni črti, je važno predvsem zato, ker še tekom treh generacij ni nikakih izgledov, da bi se to poslopje porušilo. Obenem je vključeno v novi projektirani stavbni blok. Poudarjeno je dobro zasnovano pročelje, zakriti pa sta neestetsko učinkujoči stranski fasadi. V celotni izzidavi bloka je predvideno povišanje kolizeja v prednjem delu za eno nadstropje. Krajni deli fronte celotnega kompleksa so po projektu za etažo višji kakor sredina, s čemer je dosežena harmonična razgibanost v celotni arhitektonski zasnovi. Takšen regulacijski načrt omogoča na realen in primeren način preureditev kolizeja, ki danes ne nudi najlepšega izgleda za razvijajoče se mesto.

Celotni gradbeni program je razdeljen v tri etape. Prva etapa obsega zazidavo ogelne hiše, ki vsebuje v pritličju pisarne dohodarstvenega urada in dva trgovska lokala s skladišči v podzemlju, v prvem nadstropju pa izključno uradne pisarne. Višja nadstropja zavzemajo stanovanjski prostori.

Druga etapa obsega dozidavo v celotno fronto ob Bleiweisovi cesti. Tu so stanovanja in rezervne pisarne dohodarstvenega urada, ki se lahko oddajajo v najem.

Tretja etapa je zidanje skladišč v ostalem delu parcele.

Ker stavbišče v svojem nivoju zelo varira napram cestni normali, je potrebno izkopavanje odnosno odkopavanje nasutega materiala do raslih tal, kar je izkoriščeno za napravo dvojnih kleti, ki bodo služile kot javna skladišča.

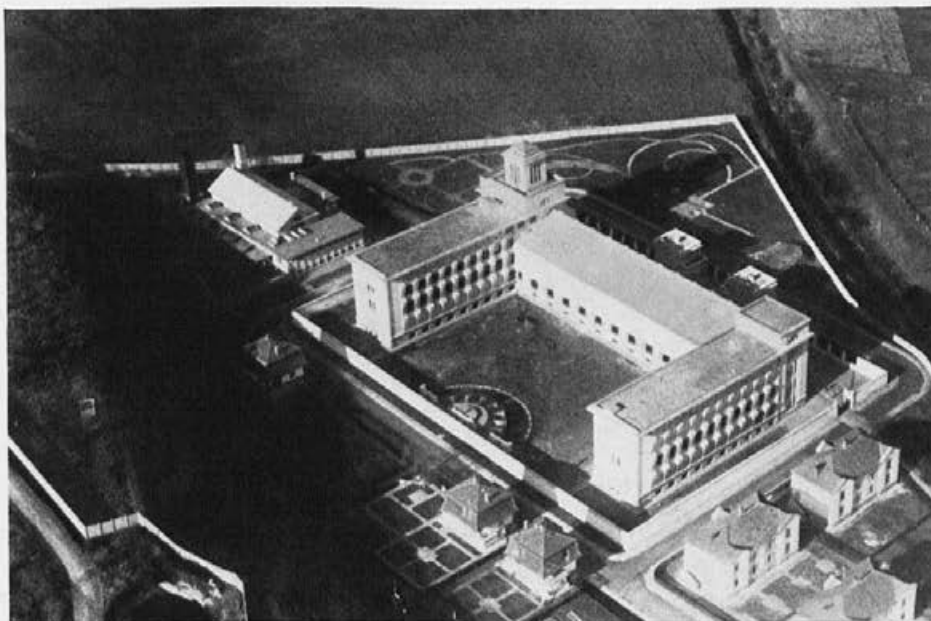
ZAVOD ZA IZRADU NOVČANICA NARODNE BANKE NA TOPČIDERU KOD BEOGRADA

Celokupno postrojenje postavljeno je na terenu od preko 5 ha kraj obale topčiderske reke, sa brežuljkom u pozadini. Pored glavne fabričke zgrade ima još elektro-kalorična centrala, dve zgrade za vratare, po tri zgrade za radenike i za nadzornike, dve zgrade za upravnika i pomoćnika, dalje garaža i zgrada za kerove.

Glavna zgrada zauzima prostor od 2000 m²; postavljena je glavnom fasadom ka severu i vezana industrijskim kolosekom za stanicu Topčider. U njoj se nalaze sva potrebna odeljenja za štampanje i čuvanje novčanica (trezori). Konstrukcija je od armiranog betona sa ramovima, jer je potreba iziskavala dosta velike raspone (10·05 m) bez oslonca; korisno opterećenje se kretalo od 1250 do 2500 kg/m². Da vute ramova ne bi smetale na unutrašnjoj strani zida, ove su izbačene spolja na fasadu te čine veoma originalnu sliku.

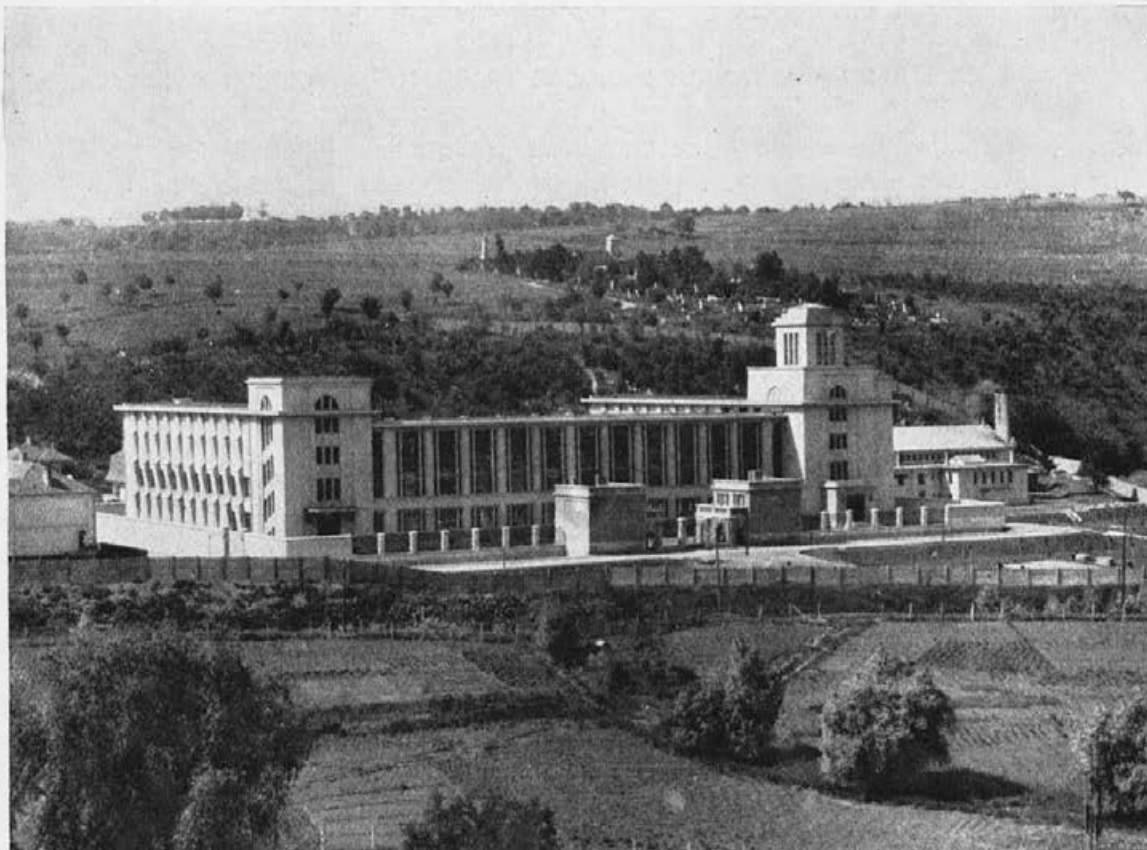
Pri arhitektonskoj kompoziciji vodilo se računa o što većoj doslednosti unutarnjeg rasporeda i konstrukcije, što se može osetiti i na samoj fasadi: stepeništa su naglašena, vute ramova jasno vidljive, a kula kao naglasak glavnog ulaza u isto vreme služi i kao rezervoar za vodu i t. d. Elektro-kalorična centrala projektovana je tako, da striktno odgovara svima njenim potrebama. U njoj ima prostor za tri lokomobile od po 150 HP sa kuplovanim generatorima, postrojenje za centralno grejanje glavne zgrade sa iskorišćanjem pare iz lokomobila. U elektro-kaloričnoj centrali nalaze se još akumulatorska baterija, transformatori i glavna šalterska tabla. Pored ovoga smešteno je tu i kupatilo za radenike sa dovoljnim brojem kada i tuševa.

Ostale su zgrade projektovane i postavljene tako, da odgovaraju što bolje svojoj nameri.

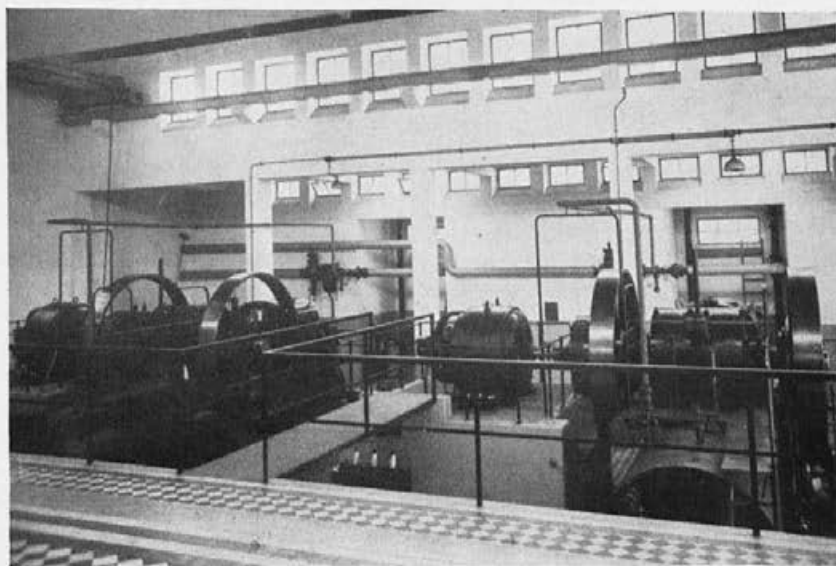
Arch. Josif Najman, Beograd

Zavod za izradu novčanica Narodne banke u Beogradu
Pogled iz avijona

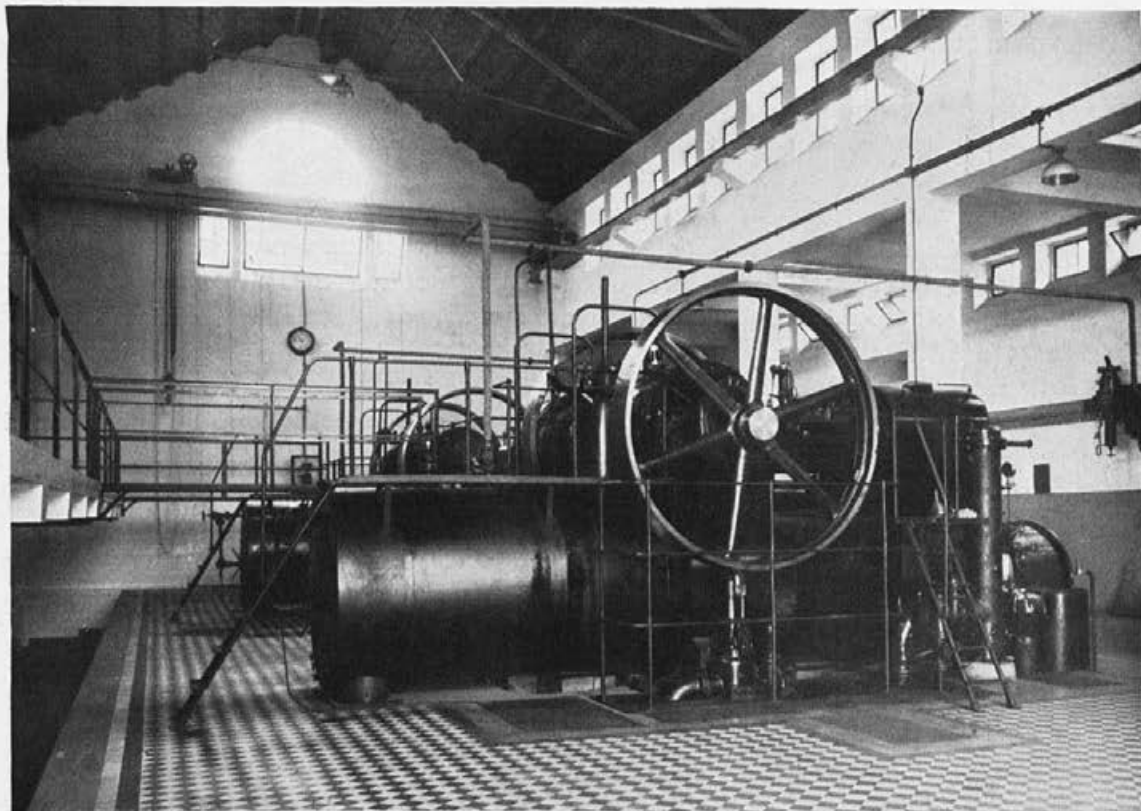
Arch. Josif Najman, Beograd

Zavod za izradu novčanica Narodne banke u Beogradu
Glavna zgrada

Arch. Josif Najman, Beograd

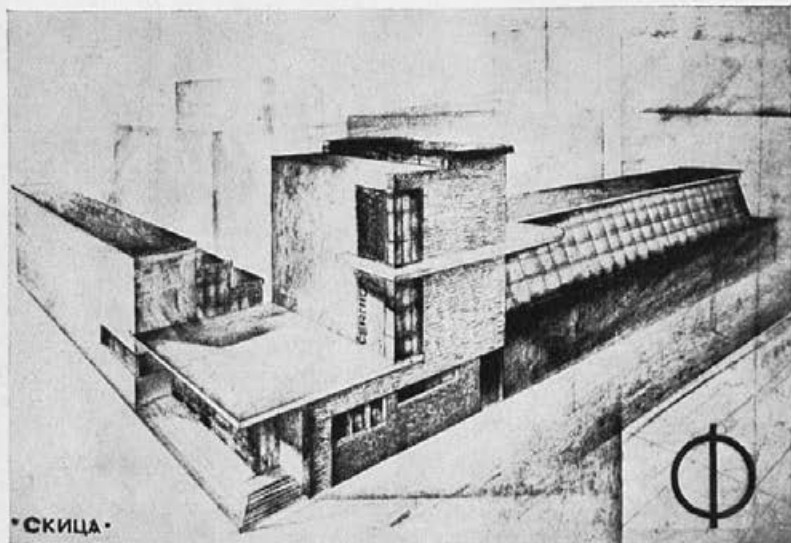
Zavod za izradu novčanica Narodne banke u Beogradu
Elektro-kalorična centrala - Pogled sa glavne šalterske
table na mašinsku salu
Generatorji in elektro materijal: Brown-Boveri

Arch. Josif Najman, Beograd

Zavod za izradu novčanica Narodne banke u Beogradu
Elektro-kalorična centrala - Mašinska sala
Generatorji in elektro material: Brown-Boveri

Negativno izražanje o izgledu sodobne stavbe temelji na plehki blebetavosti neopredeljive psihe, ki uporablja neodvojeno avtomobil poslednje na trg postavljene znamke in priznava, da je uporaba avtomobila iz devetdesetih let možna le še za pustni korzo.

• СКИЦА •

Stvarna utemeljitev sodobne stavbe je zahteva, ki ji je ustrezno. Gradnja v tradiciji predvojnega stavbarstva je kaprica »denarnega mogotca« s praznim žepom.

Domišljavost kot povod osnove stavbe je krvoskrustvo, ki se maščuje že na nerojenem zaplodku osnove.

Ing. arch. Dragot. Fatur, Ljubljana - Skica

NAJEMNO STANOVANJE

Razvoj stavbarstva je združen z mnogimi ovirami, ki vzpenjajočo se razvojno linijo lomijo, trgajo, zasekavajo, ali jo horizontalno usmerjajo, tako da je krivulja pestra slika vsega socijalnega življenja in hotenja vsake dobe.

Vsak projekt in vsaka izvršitev izražata skladnost zahtev arhitekta in stanovalca, odnosno hišnega gospodarja. Največkrat tiha, ali pa tudi očita borba med zahtevo, željo in možnostjo izvedbe odnosno prilagoditve danim razmeram uničuje mehko ustvarjajočega duha in ojačuje borbena naravo v samoniklo, diktatorično stvarnost.

Arhitekt, upoštevajoč vse zahteve sodobne tehnike, higijene in estetike v zdravem, zračnem in svetlem bivališču sodobnika, zadene na odpor zato, ker stavbni gospodar odnosno gospodarica, ki se samo ob sebi umevno oblači po najnovejši modi, zahteva projekt v duhu tradicije in konservativnosti.

Dualizem različnih svetovnih naziranj se točno odraža v eksterijerju kakor interijerju. Dualistično naziranje opirati na finančne prilike je neprikladno in neumestno, ker je cena izdelka ista pri neizrečno mnogobrojnih oblikah.

Najgenijalnejša zamisel arhitekta v smeri sodobnega stanovanja postane klavrno

Ing. arch. Omahen-Serajnik, Ljubljana

Kot dnevne sobe lastnega stanovanja
Mizarsko delo: Rok Berlič

Ing. arch. Omahen - Serajnik, Ljubljana
Kot dnevne sobe lastnega stanovanja
Mizarsko delo: Rok Berlič

umetničenje, ako svojstvenim zahtevam ustrezajoče bivališče opremi stanovalec s pohištvom dvomljive vrednote in bazarskega tradicionalnega izdelka.

Pred vselitvijo je stanovanje v vseh odtenkih v prijetnem sorazmerju, svetlo in zračno, izraža temeljito preišljen talni načrt, tako da omogoča vso udobnost, enotnost in enostavnost, ki je daleč od vse navlake v stanovanjskih in gospodinjskih prostorih.

Po vselitvi bivališča ne prepoznamo; nad njim sta vznevoljena arhitekt in stanovalec.

Bivališče vzbuja tesnoben občutek, ker je mračno in zatoхло; neumljiva težina domuje v vseh prostorih. Lastnik in posetnik izbegavata neprijetno domovanje ter dihata osvežujoče in svobodno šele, ko vrveči cestni živelj zabriše mučen vtis stanovanja.

Izvor disonance je neprikladna oprema.

Stanovalec radi danih gmotnih razmer, radi napačne štedljivosti, radi prirojene konservativnosti ali muhavosti priložnostnih svetovalcev ni opremil novega stanovanja z odgovarjajočim pohištvom po nasvetu arhitekta, temveč je napolnil stanovanje z mobiljarom dvomljivega izvora, a opremljenim z mnogobrojnimi pripomočki za zbiranje prahu in nesnage. Da si gospodinja prihrani čiščenje vseh mogočih okraskov pohištva, je treba zastreti okna, ker v polni dnevni luči vzbuja nesnaga neestetične občutke, a v mračnem prostoru učinkuje kot okrasna patina.

Te slike bivališča ne more biti vesel lajik, še manj arhitekt, ker še tako genialna zasnova ne dosega uspeha.

Arch. Ivo Spinčič, Ljubljana
Soba gospoda
Kamin: Šamotna opeka. Obloga: Okume.
Mizarsko delo: Naglas, Ljubljana

Rešitev problema ugodnega domovanja je borba za napredek, borba neukrotljive tvorne sile z lenobno psiho tradicije in profaniranega konservatizma.

V dobi popolne proletarizacije vseh stanov si nomadski najemnik ali podnajemnik stanovanja ne more vsakega četrta leta omisliti novega pohištva in ostale stanovanjske opreme, da zadosti takozvani kaprici arhitekta. Zabavljanje nad nepravilno zasnovo stanovanja in nezmožnostjo arhitekta je prikladnejše, ker misel, da stanovanje ni bilo ustvarjeno za počitek nomada, je odurna in žaljiva za najemnika, ki profanira stanova-lišče v podaljšano cesto.

V danem materialnem položaju se stanovalci vseli z razpoložljivim pohištvom, to je pohištvom, ki sta ga s trudom nabavili najmanj dve pokolenji, če pa primanjkuje kak kos, se le-ta nabavi po šabloni v bazarju.

Arhitektov trud, da dobi stanovanje dovršeno estetsko obliko, je neploden, ker estetika stanovanja zahteva kulturo stanovalca.

Razen pohištva dičijo najemno stanovanje še razne krasote, ki so značilne za uvod v stanovanjsko kulturo. Mize in omare so obložene z neopredeljivo šaro, ki predstavlja

dobitke tombol, srečolovov in spominkov, po stenah vise tradicionalne banalne slike ter fotografije raznih slovesnih prilik, ki značijo mejnike v življenju najemnika, odnosno znanega ali neznanega sorodstva.

Okna morajo biti zastrta z neprodirnimi zavesami, ker odvišna dnevna svetloba, posebno še solnce odvzame skrbno urejeni in posamezniku tako omiljeni opremi ves sijaj.

Zatohelega stanovanja ni ločiti iz množice malomeščanskih bivališč, čeravno se nahaja v novi stavbi, grajeni po dobro proučenem talnem načrtu.

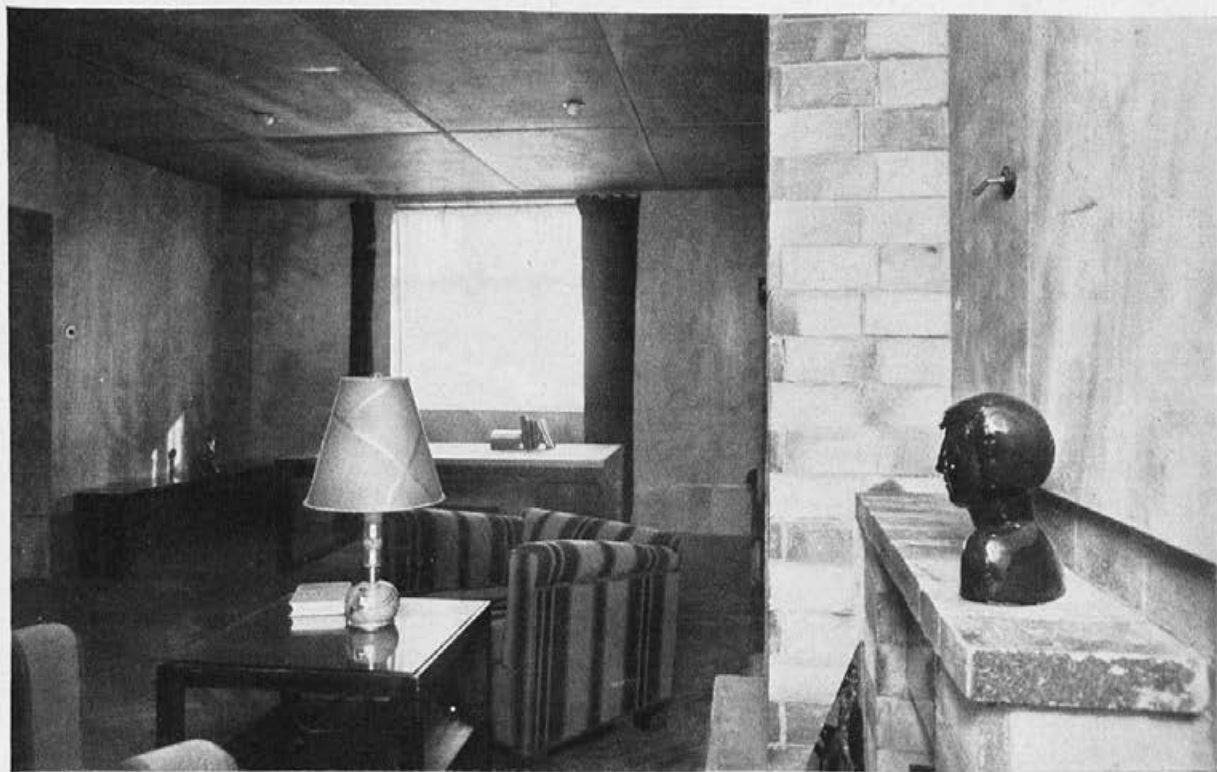
Med arhitektom in stanovalcem obstoji nepremostljiv prepad.

Najidealnejša zamisel arhitekta je uničena radi perečega najemninskega vprašanja in razpoložljivih denarnih sredstev, radi prilojene konservativnosti najemnika in lažne samohvale stavbnega gospodarja ob sestavi projekta.

Moda je vseskozi progresivna, obvlada vsa polja obrti, industrije in okusa, le v obravnavanju sodobnega stavbarstva je do skrajnosti konservativna. Izraz malega meščana, ki je plod francoske revolucije in devetnajstega stoletja, ne more prikriti maska izraza socialne dobe. Odpoved egoistično-materijalni nasladi v prid trdemu delu splošnosti in podrejanju egoističnih nagnjenj v dobro celoti so prevelike žrtve za eno samo generacijo.

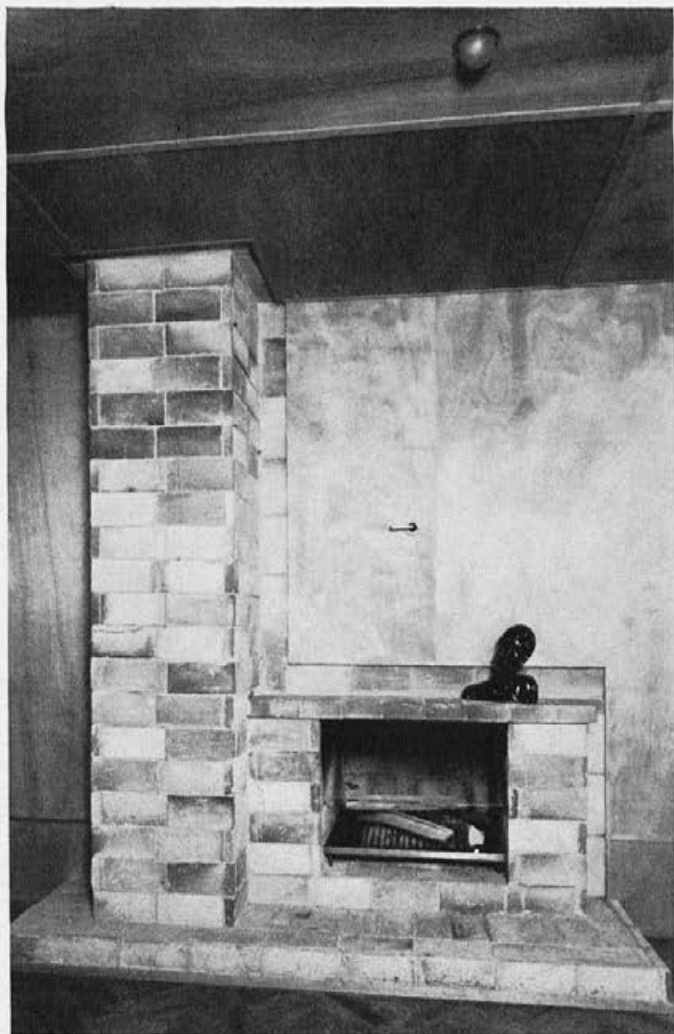
Stopnjevana socialna borba ustvarja novo psiho, ki se zadovoljuje z dobrinami dela ter potrebuje v domovanju le najnujnejšo opremo, ki je vezana in nepremakljiva v prostoru ter je v skladu z okolico. Eden kakor vsi — vse v harmonični celoti, vnaprej zasnovani in točno izvajani, brez napačnega egoizma in hlastanja po zlatu.

Arhitekt in stanovalec — to je borba, ki obeta prerojenje in podvig stanovanjske kulture.

Arch. Ivo Spinčič, Ljubljana

Soba gospoda
Kamin: Šamotna opeka. Obloga: Okume. Mizarsko delo: Naglas, Ljubljana

Arch. Ivo Spinčič, Ljubljana
Soba gospoda
Kamin: Šamotna opeka. Obloga: Okume.
Mizarsko delo: Naglas, Ljubljana

Ing. arch. Dragutin Fatur

ARHITEKT IN NAROČNIK

Pomanjkljiva, nesolidna, odbijajoča ali povprečno dolgočasna zunanost očituje slično notranjost. Kakor sodimo človeka po zunanosti, njegovem obrazu, rokah, drži in hoji, tako nam stavba s svojim eksterjerjem točno izraža interjer — ki naj bo dom človeka.

Raznolike struje v sodobnem stavbarstvu begajo naročnika. Šele arhitekt najde kot zaupnik in svetovalec gospodarja izhod iz labirinta tradicionalnega-konvencionalnega naziranja ter izpodbiije nesamostojnost in samopašnost posameznika, ki skuša z neutemeljenim terorjem v rodbini upravičiti svoje neopredeljeno stališče v družbi. Mirno sožitje, utemeljeno po dnevnih potrebah in medsebojnem spoznavanju ter toleriranju danih značajev, naj bo osnova doma, kjer vsak član rodbine najde svoj kot, svoje razvedrilo in odpočitek. Gospodinja je nedvomno središče rodbine in vsega njenega obstoja, zato mora skrbeti, čeravno dostikrat s samozatajevanjem, za dobrobit vseh rodbinskih članov.

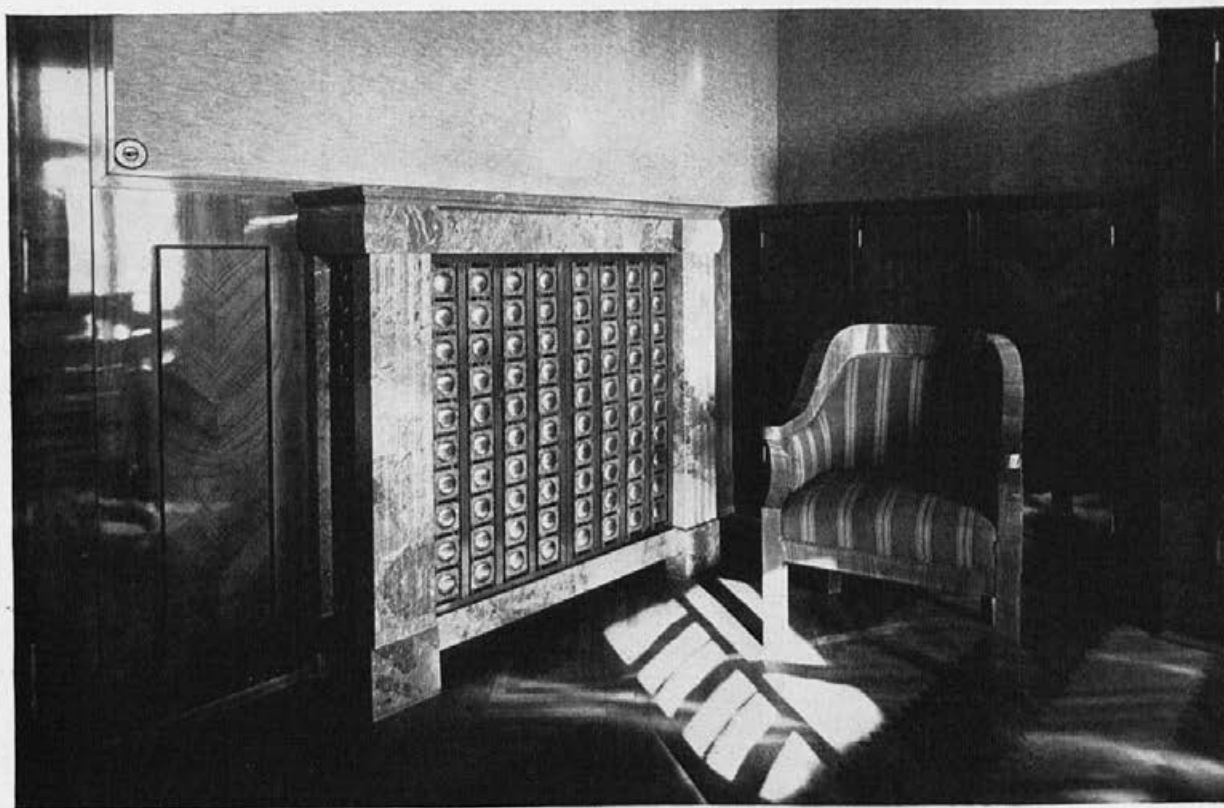
Stremljenje uveljavljanja kolektivizma v gradnji in oblikovanju rodbinskih enot je neumestno, ker uničuje individualno stremljenje posameznika. Potrebna je močna volja gospodinje in nežni čut žene v svrhu dokaza in uveljavljanja volje po lastnem domu, ki odgovarja dani psihi in ne sliči stotero drugim.

Zahteva v najemnem stanovanju je popolno protislovje v stvarjanju lastnega doma.

Umevno je, da ne sme stavbni gospodar vsega bolje vedeti kakor arhitekt, ne sme vsiljevati arhitektu želja in zahtev, ki presegajo dano možnost in finančno podlago, ker lahko nastane v uresničevanju želja neugoden položaj, ki ga naročnik v svojem zaletu malokdaj pripozna in zvrča krivdo na arhitekta ali naročnika.

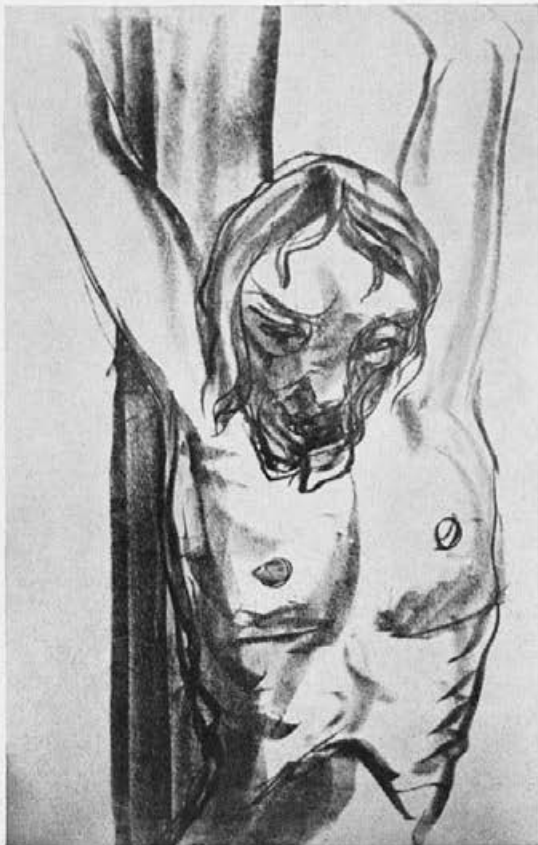
Graditi stavbo po dogovoru z graditeljem brez sodelovanja arhitekta kot strokovnega svetovalca in prepustiti podjetniku in obrtnikom, da grade in sestavljajo stavbo, kakor vedo in znajo, po prosti volji, kakor ravno nanese prilika boljšega zaslužka, je stvar okusa naročnika, ki navadno naknadno obžaluje storjeno pogreško.

Celotna zasnova meščanske rodbinske stavbe je možna le po smotrenem presojanju danih razmer med naročnikom in arhitektom, ki s svojo estetsko in tehnično miselnostjo omogoča reševanje vseh, tudi najintimnejših rodbinskih vprašanj. Nikakor ni umestno iz napačne sramežljivosti ali iz katerihkoli drugih vzrokov prikrivati arhitektu dejansko stanje, ker le iz poznavanja psihe naročnika lahko arhitekt ustvari individualno odgovarjajoče delo, kajti dom, ki ga gradi, je namenjen naročniku in ne splošnosti.

Arch. Osolin, Ljubljana

Kamin v Kmetški posojilnici
Kamnoseško delo: Vodnik. Kovinsko delo: Jugoindus
Mizarsko delo: Naglas, Ljubljana

Miha Maleš, Ljubljana
Kristus - skica

RAZSTAVA SLIK — MESTNI TRG 25

V počaščenje velikonočnih praznikov je g. A. Kos preuredil svojo razstavo ter dal kupcem in umetnikom novo priliko, da tudi oni proslavijo vsak po svoje Veliko noč. V prednji sobi so nameščena po večini grafična dela, risbe, akvarele in monotipije

(S. in H. Šantel, Čargo, Smrekar, Slapernik, Inkiostri). Druga soba: Poleg nekih še s prejšnje razstave znanih del (Dolinar, Franke, Zupančeva, Jakac, Zupan, Smrekar, Piščančeva, Sirk, Vavpotič, Gorše, Košir, A. Šantlova) so nove slike S. Šantela, Gašparija in majhna kolekcija spretnega in zelo gibčnega slikarja Cudermana. Tretja soba: Vavpotič, Tratnik, Globočnik, Jama, Košir, Slapernik, Jakopič, nekaj novih Klemenčičevih zimskih pokrajin, Cudermanova »Madona« in »Ples« in več pokrajin s Posavja od nadarjenega in večje pozornosti vrednega slikarja F. Pavlovca.

Velika noč je pred durmi in tudi jaz bi jo rad praznoval. Potic ne bo pri nas, predrage so rozine, pravijo doma. Si bom pa privoščil nekaj slik — plačam jih kasneje — saj veste — kriza. Svoje oljnate prepuščam onim, ki se na slikarijo kaj razumejo. Cudermanovo »Madono« si je bržkone vzela na piko »Narodna galerija«, odkar se je vrgla na stare mojstre. Goršetovo leseno »Materinstvo« je za moje skromne ambicije pretežko. Naj jo ima mestna občina, saj je — kakor se govori — namenila velike denarje za umetnost. Glej ga spaka! Pavlovčeve »Pirnče« mi je pravkar nekdo pred nosom odnesel. No — si bom pa vzel Klemenčičev »Zimski motiv iz Kozarij II«. Jamo si grem poiskat v paviljon, kjer je večja izbira.

Zdaj pa po isti poti nazaj, po kateri sem prišel. Tam iz kota me gleda kaj zapeljivo Goršetova Mirkuca; kar ponuja se mi. In Cudermanovi pajaci so tudi prijazni, in mikavna je majhna debela perica. Pa kaj bi bil človek tako požrešen — naj ostane še kaj za druge. Iz prednje sobe ruknem mimogrede še Inkiostrijevo »Ljubljano« — potem pa zbogom in vesele pirhe.

R. Jakopič.

»Arhitektura« bo odslej objavljala tudi izdelke naše narodne umetnosti in stare obrti, ki so kakorkoli porabni v sodobnem stanovanju, predvsem seveda za dekoracijo in poživljenje vitrin. Preverili se bomo, da domači predmeti delujejo prav tako učinkovito kakor znamenite tuje dragocenosti. Pomagajmo tudi našim do zasluženega slovesa!

Belokrajinski pirhi so dveh vrst, namreč pisanice, ki jih vidimo na sliki in so na način batika, torej s pomočjo voska »popisani« z različnimi barvami, ali pa risanke, kjer so v enobarvne pirhe z nožičem vrisani razni ornamenti in napisi. Najlepše risanke imajo Beneški Slovenci ter jih čedno zbirko hrani Etnografski muzej v Ljubljani. Iz bidermajerske dobe je pa po skrinjah mestnih hiš in tudi po Marijinih oltarjih redko obiskovanih cerkvic še nekaj ljubko poslikanih samostanskih pirhov, ki so navadno poviti s srebrno strunico in okrašeni z nežnimi svilenimi pentljami za obešanje. Tudi lepa, z rubinastimi linijami dekorirana steklena košarica je bila baje izdelana v neki belokrajinski mali steklarni.

Ivo Gogala — Fotoklub
Ljubljana

Dana Pajnič, Ljubljana
Keramika

Najbolj smo vajeni dekorirati prostore s keramičnimi izdelki, ki med njimi že od nekdanj zavzemajo najčastnejše mesto naše stare majolike pa tudi takozvani »ljubljski porcelan« iz Zoisove tovarne ter fajansa iz Liboj. Pošamezni slikarji so šele v začetku XIX. stoletja napravili nekaj načrtov za keramiko, dokler ni bila na Tehniški srednji šoli ustanovljena Keramiška šola pod vodstvom češkega mojstra Berana in s sodelovanjem G. A. Kosa in Franceta Kralja. Med njenimi absolventi se je najbolj uveljavila Dana Pajničeva, ki smo objavili že več njenih del. Vsa njena dela se odlikujejo po originalnosti in mirnih, materijalu primernih oblikah ter apartnih barvah dekorja. V splošnem je naša moderna keramika taka, da nam ne bi bil več potreben uvoz, če bi se naša publika dala preveriti, da estetska vrednost domače keramike ne zaostaja za tujo.

Dana Pajnič, Ljubljana

Kot dnevne sobe

Pravilnik h gradbenemu zakonu (z dne 16. junija 1931 št. 133/XLII 294) za mesto Ljubljana. Klub arhitektov v Ljubljani je naslovil poseben dopis na župana mestne občine ljubljanske, da preda gradbeni pravilnik pred končnoveljavnim sprejemom v javno diskuzijo prizadetim strokovnim krogom.

V založbi revije 'ARHITEKTURA' izide knjiga

OPREMA

vezana v platno, tiskana na umetn. papirju na 120 straneh v velikosti 22 28 cm, opremljena z nad 250 slikami o sodobni stanovanjski kulturi naše zemlje, z opisi in konstruktivnimi skicami.

VSEBINA: Uvod - Principi stanovanjske kulture - Lastno ali najemno stanovanje - Stanovanje - Gospodinja - Oprema - Naročnik - Arhitekt - Obrtnik - Medsebojen odnos - Umetna obrt v mizarstvu - Tehnologija gradiv stanovanjske opreme - Predprostori - Dnevni prostori - Prostori za delo - Prostori za razvedrilo - Prostori za odpočitek - Toaletni prostori - Gospodinjski prostori - Cvetlice v stanovanju - Posamezne mobilije v zasnovi in izvedbi

Knjiga 'OPREMA' stane v predplačilu Din 120.—, po izidu Din 150.—.

REZULTAT KONKURSA ZA IDEJNE SKICE TURISTIČKOG DOMA NA IRIŠKOM VENCU

Danas je završeno ocenjivanje idejnih skica za turistički dom na Iriškom Vencu u Fruškoj Gori.

Na raspisani konkurs Turističkog društva FRUŠKA GORA prispelo je 33 nacрта.

Ocenivački sud, posle iscrpnog i svestranog pretresa i ocene, nagradio je:

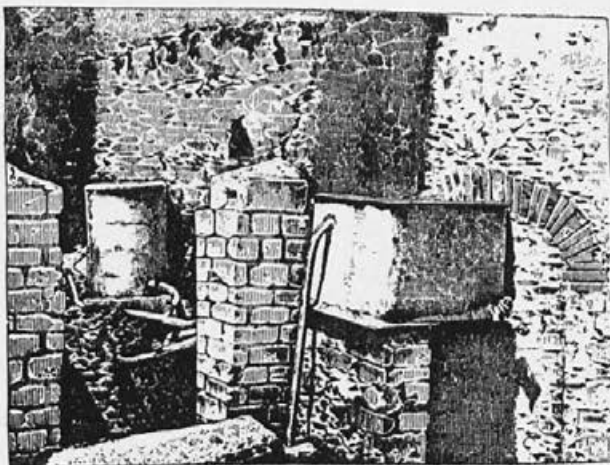
1. PRVOM NAGRADOM (od 5000 dinara) nacrt pod geslom »KONAK«, čiji je autor Marijan Ivacić, arhitekta iz Drenovaca, sa stanom u Beču.

2. DRUGOM NAGRADOM (od 3000 dinara) nacrt pod geslom »WEEKEND«, čiji su autori Vilko Marinšek i Nikola Pugačev, arhitekti iz Niša.

3. TREĆOM NAGRADOM (od 1500 dinara) nacrt pod motom »22«, čiji je autor dr. ing. arch. Dubovy Jan iz Beograda.

Sem prednjih nagrađenih, još su otkupljene radovi pod geslom »SPORT« nepoznatog autora iz Ljubljane, a pod geslom »VENAC« nepoznatog autora iz Praga.

U nedelju 17. aprila ove godine biće u prostorijama novosadske Trgovačko-industrij-

75. po Kristusu

se je uporabljala ta rimska kopalna peč. Pet sužnjev je bilo po cele ure zaposlenih s pripravo tople vode. Danes zadostuje samo zasukati pipo na

VAILLANT AUTO-GEYSER

in že je topla voda tu, a ne samo v kopalnici temveč tudi v kuhinji, spalnici i. t. d. Podrobna navodila in prodaja po plinarnah in strok. delavnicah

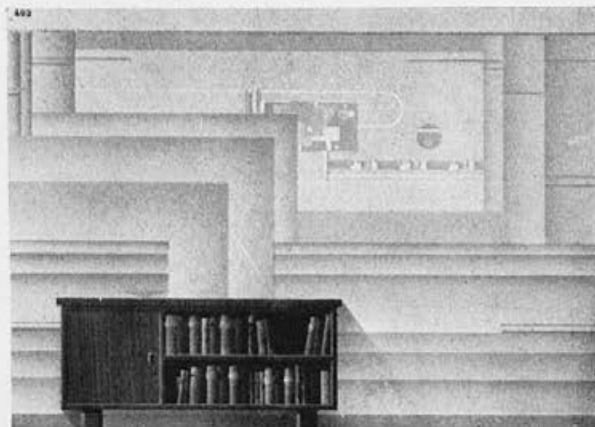
Šamotna tovarna Celje

izdeluje
normalne in fa-
conske šamotne
in dinas opeke,
šamotno malto,
špecijalne pe-
karske plošče,
ognja varna dim-
niška vratica itd.

Zahtevajte cene in vzorce!

Specijalno soboslikarstvo Letnar Ivan

Langusova 18
Marmontova 21

Novodospeli najnovejši
vzorci — Kvalitetno delo

ske i zanatske komore otvorena izložba svih prispelih radova, koja će trajati do 24. aprila o. g. zaključno. — Ulaz na izložbu je besplatan.

Turističko društvo FRUŠKA GORA poziva sve svoje članove i ostalo građanstvo, da ovu izložbu svakako poseti. Podneseni radovi su vrlo interesantni i zaslužuju pažnju.

Po završetku izložbe pristupiće se na osnovi nagrađenih radova izradi detaljnih skica, dok se nenagrađeni i neotkupljeni nacrti stavljaju na raspoloženje njihovim autorima.

Zidanje doma izvršiće se još u toku ove godine, tako, da će se njegovim podizanjem i grad Novi Sad i cela okolina Fruške Gore dobiti jednu preko potrebnu i korisnu socijalno-higijensku ustanovu.

»Trebalo znati«, problemi savremene arhitekture, priredil Stjepan Planić, opremil Ernest Tomašević. Samozaložba, Zagreb, 1932. Tiskala Jugoslovenska štampa d. d.

Knjiga je zajela, kot že sam naslov pove, probleme sodobne arhitekture v osnovi in odgovarja v izčrpni obliki na vprašanja, ki so v današnji arhitektonski tehniki aktualna. Tozadavne smernice domačih arhitektov odgovarjajo na vprašanja, kako spraviti v sklad arhitekturo s principi ekonomije in racionalizirane življenja. Iz dela odseva velika borba in napor sodobnega arhitekta, ki hoče svoje delo včleniti v življenje kot najboljši in dobi popolnoma odgovarjajoči faktor. Med peštrim gradivom, ki ga knjiga prinaša, zavzemajo najvidnejše mesto projekti. Projektirane so izključno utilitarne zgradbe, in sicer: bolnice, šole, športne dvorane, stadioni, higijenski zavodi, zgradbe za državno administracijo, pošte, teatri, regulacije teras, kopališč in mest itd. V knjigi sodelujejo s svojimi prispevki poleg urednika še sledeči arhitekti: Antolić, Denzler in Kauzlaric, Dubovy, Freudenreich in Deutsch, Hečimović, Horvat, Ibler, Kauzlaric in Gomboš, Kojić, Kovačević, Maksimović, Pičman, Planić, Strižić, Welssmann, Zemljak in Zloković.

Omenjena knjiga je vsekakor razveseljiv pojav na polju gradbene tehnike in zasluži posebno pažnjo, zlasti ker je to knjiga, s katero se lahko tudi pred inozemstvom dostojno predstavimo.

Trgovina in stalna razstava umetniških slik in kipov
A. KOS, LJUBLJANA, MESTNI TRG 25

ASFALTNE IN BITUMINOZNE IZOLACIJE

I.

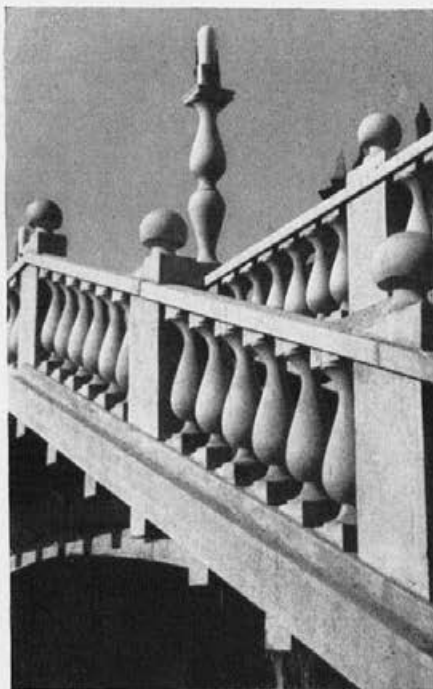
Vsakemu gradbenemu podjetniku je pre-dobro znano, kolike vsote se potrošijo v nič, ako se stavba ne zaščiti dovolj pred vlago. Pri tem pa seveda ne mislim samo podzemnih delov stavbe, temveč tudi nadzemne, kajti vlaga ne prihaja le iz tal, nego tudi v obliki padavin in radi higroskopičnih lastnosti nekaterih gradiv potom vsrkavanja iz zraka. Škodljivost vlage je očitna. Na lesenih gradivih rasto bakterije in gobe, ki srkajo svojo hrano iz lesa. S tem uničujejo les v rapidnem tempu. Mimogrede omenjam, da je les, posekan pozimi, mnogo odpornejši proti rasti gob kakor les, posekan poleti. Na vlažnem kamnu in ometu rasto lišaji in mahovi, ki se hranijo z anorganskimi snovmi in zato razjedajo gradivo. Zlasti škodljiv je soliter, ki radi izredno močnega kemičnega učinka na gradivo, skoraj bi rekli, vidno razjeda in uničuje steno. Tudi voda, ki vsebuje ogljikovo kislino — sem spadajo vse sladke vode — s pronicanjem skozi zid in svod ne vpliva blagodejno. Končno še naj omenim, da je tudi mraz temeljit in nagel uničevalec gradbenega materiala. Pri ledišču se namreč volumen telesa poveča za $\frac{1}{11}$, kar povzroča zlasti pri naglih temperaturnih razlikah pokanje materiala.

Iz navedenih vzrokov je torej nujno potrebno, da preprečimo razdiralni učinek vlage. Od najdavnejših dob pa vse do danes se je kot preimennitna izolacija proti vlagi izkazal bitumen in asfalt.

Glede teh dveh izrazov se je že mnogo pisalo in govorilo; pojmovne meje so jima bile često menjane. Danes je prevladala oznaka, po kateri pomeni bitumen čisto snov, v žveploogljikovo topljivo substanco, medtem ko se bitumnovne zmesi (pesek, prah, kamenje itd.) imenujejo asfalt. Radi tega to ime nikakor ne pritiče umetnim tvorbam in mešanicam, kot so katrani in smole.

Asfaltni kamen, že v pradavnini prepojen v svojih ležiščih s kamenim oljem, vsebuje 8—13% bitumna. Iz njega dobivamo zbitveni in livni asfalt. Za dela z livnim asfaltom pride predvsem v poštev zmes prahu asfaltnega kamna in tekočih ostankov kamenega olja ter vsebuje 15—20% bitumna. Naravni asfalt, nahajajoč se le na površju, ima v večji ali manjši meri primešane mineralije. Celo s topljenjem očiščen vsebuje do 45% mineralnih snovi. Njegova značilnost je izredna trdota in se mehča le pri visoki temperaturi. Vsebuje mnogo vezanega žvepla in malo parafina.

Stebrovje in ostale cementne naprave je izvršila tovarna cementnih izdelkov

NASL.
DOMINIK BATELINO
SIN

LJUBLJANA, SLOMSKOVA ULICA 19 - TELEFON ŠT. 25-50

» I S O L «

SPECIJALNA PRIMES K MALTI

ZA IZOLACIJE PROTI

ZIDNI IN TEMELJNI

V L A G I

KAKOR TUDI IZOLACIJSKA
IN ZAŠČITNA SREDSTVA

PROTI

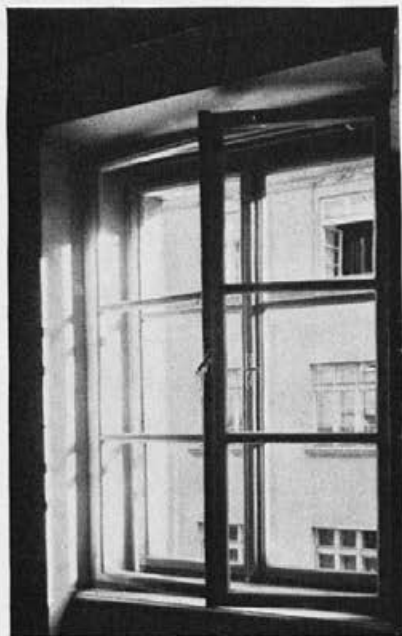
MRAZU, VROČINI,
ZVOKU, KISLINAM,
OGNJU I. T. D.

NUDI

**LJUBLJANSKA
KOMERCIJALNA
DRUŽBA Z O. Z.**

LJUBLJANA, BLEIWEISOVA CESTA 18. TELEFON 2408

ALOJZ TRINK

LJUBLJANA, LINHARTOVA UL. 8

TELEF.
28-56

STAVBNO IN POHISTVENO MIZARSTVO
PISARNIŠKE IN PRODAJALNIŠKE OPREME

Razen tega imamo še bitumen, ki ga dobivamo ali potom destilacije petroleja, ali je pa sploh glavni produkt petrolejskih vrelic. Obe vrsti nista enakovredna izolatorja proti vlagi; mnogo boljši je namreč bitumen na asfaltni bazi.

Čisti bitumen se kot izolator proti vlagi porablja v najrazličnejše svrhe. Z njim lahko zalijemo špranje kamenitega in lesenega tlaka in stike cevnih vodov, z njim prevlečemo v obliki barve in laka razne predmete, ki jih hočemo obvarovati pred vremenskimi poškodbami, ali pa zvežemo izolacije in krovno lepenko, z bitumnom prevlečemo ali prepojimo nekatranirano strešno lepenko ali pa vežemo izolacijske snovi kot plutovino, šoto itd. Največ se pa bitumna in asfalta porabi za gradnjo cest in ulic.

Bitumen, ki mu po pravici pripisujemo vse lastnosti dobrega izolatorja, mora biti čist do blizu 100%, ne sme vsebovati manj od 30% žvepla, a ne več od 1% parafina, da je specifična teža le do 1,000, da je skoraj brez vonja, da ima primerno konsistenco z ozirom na topljivost in penetracijo in da je čimbolj raztezen. Bitumini, ki slone na parafinski bazi in so torej produkt kamenega olja, ne pri-

JAKOB HLEBŠ

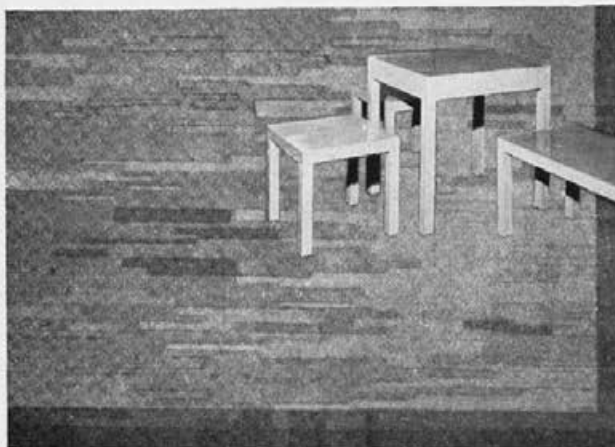
DRUŽBA Z OMEJENO ZAVEZO

LJUBLJANA

MESTNI TRG 19 - CANKARJEVO NABR. 21

TEL. 30-70

Najmodernejši vzorci vedno na zalogi.
Najmodernejši brizgalni aparati. Izvršitev
solidna pod garancijo. Cene konkurenčne

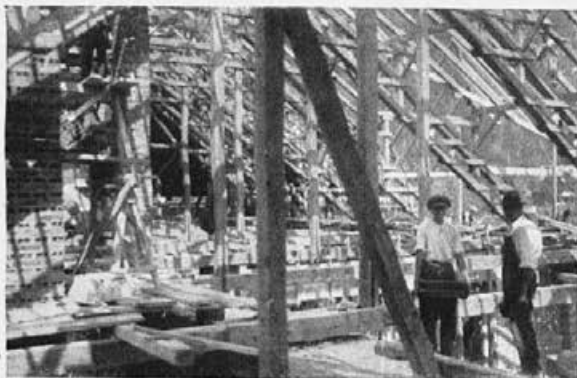
SOBOSLIKARSTVO IN PLESKARSTVO

Pri naročilu se sklicuj na oglas v reviji

dejo v poštev kot izolacije, ker ne morejo zadostiti vsem gornjim zahtevam. Poudariti treba, da so izredno cenjeni bitumini srednje topljivosti, kajti lahko topljivi se zlasti za krovška dela ne morejo porabljati, na drugi strani pa moramo odklanjati take z veliko trdoto, ker so prekrhki.

Od bitumna in asfalta treba točno ločiti katran in smolo, kakor je mimogrede omenjeno že poprej. Med temi gradivi ločimo več vrst z ozirom na material, iz katerega jih pridobivamo: lesni, šotni, premogovni katran in smolo itd. Katrani se predvsem uspešno porabljajo kot izolacijsko sredstvo proti plesnobi, nasprotno pa proti vlagi kaj slabo vrše svojo nalogo, tudi če jim primešamo bitumine. Po vsem dosedanjem lahko rečemo, da je najboljše in najzanesljivejše izolacijsko sredstvo čisti 100% bitumen, pri čemer seveda treba z ozirom na mesto porabe voditi računa o topljivosti snovi. Za podzemne izolacije stavbe lahko vzamemo nižje topljiv material, za nadzemne pa mora biti topljivost vsekakor iznad 70° C, ker le to je v visoki letni temperaturi dovoljna garancija, da nam solnčna toplota izolacij ne topi.

V obliki lakov in barvil se bitumen porablja v najrazličnejše svrhe in pod najrazličnejšimi imeni (burkolit, markol, gabrit, hematekt, kristol, duralit, duranol, inertol, industrit, isolirit, rubol, linconol, otrinol, bitolan, bitumisol itd.). Med njimi je razlika, kar se tiče same topljivosti in sredstev, s katerimi se tope. Mesto, da s temi laki pleskamo predmete, ki jih hočemo izolirati, jih lahko tudi škropimo, kar ima to prednost, da se pore še bolj zamaše. Na splošno se rabijo pri vodnih zgradbah za pleskanje betoniranih sten in kanalov, pri visokih stavbah za prevleko temeljev na notranji in zunanji strani, za prevleko svodov in betonskih tal, ki se potem oblože z lesom. Z uspehom jih porabljamo kot prevleko pod linolejem in proti znojenju sten, pri pločevinastih strehah za prepleskanje, da pločevina ne oksidira, pri kovinastih napravah v vodi, zemlji in zraku, ako hočemo preprečiti rjo itd. Da lahko bituminozni laki izvrše vse te mnogovrstne naloge, zahtevamo od njih mnogovrstnih svojstev. Po barvi so popolnoma črni, voda se jih ne prime, predmeta se dobro primejo, obenem pa so vlečljivi in elastični. Ker na steni in betonu neprodorno zapro vse pore, so trajna izolacija proti vlagi. Odporni so proti vremenu, kislinam in lugom ter varujejo železo, les in beton pred soparo, dimom in plini. Končno še omenjam, da je posušen lak brez vsakega vonja.

Josip Kregar

mestni tesarski mojster
Ljubljana, Kodeljevo 19

Poštni ček.
urad 12711

Telefon
št. 2696

Strešne konstrukcije,
stopnice, mostove,
lesene hiše i. t. d.

PARKET

D R U Ž B A Z O. Z.

LJUBLJANA

WOLFOVA ULICA 10/I

TELEFON 22-90

DOBAVLJA HRASTOVE IN BUKOVE
PARKETE PO NAJUGODN. POGOJIH

Pri naročilu se sklicuj na oglas v reviji

JOSIP MARN
DRUŽBA Z O. Z.

LJUBLJANA
DUNAJSKA C. 9
TEL. 30-68

Pleskarska - soboslikarska
in vsa v to stroko spadajoča dela izvršuje po najmo-
dernejših vzorcih solidno in po konkurenčnih cenah

Produktivna zadruga

**KLEPARJEV
INSTALATERJEV IN
SORODNIH STROK
r. z. z o. z.**

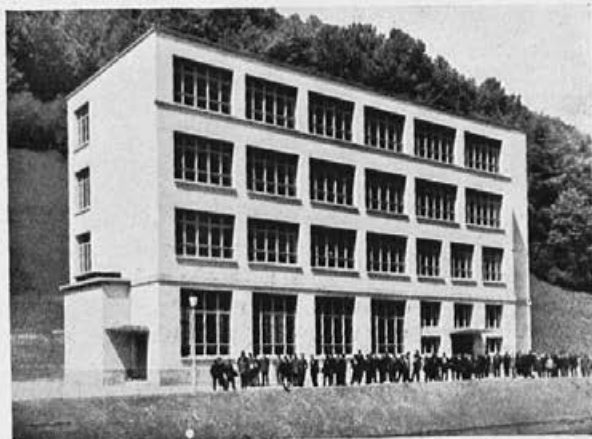
Ljubljana
Gregorčičeva ul. 11

se priporoča za vsa v to
stroko spadajoča dela

Ploskve, ki jih hočemo izolirati, morajo biti temeljito očiščene in suhe. Pregostega laka radi mehčanja ni ogrevati na odprtem ognju, marveč ga treba razredčiti z bencinom ali bencolom, s katerim je lahko odpraviti tudi bitumenske madeže na obleki in rokah. Mesto vidno, prepleškamo lahko stene tudi nevidno. S tem dosežemo, da ne trpi estetika, stavba je pa vendar dovolj zavarovana. Zlasti za nove stavbe je kaj priporočljiv asfaltni papir ali pa izolacijska tapeta »kosmos«. Posode, v katerih shranjujemo kisline, prevlečemo s posebnim, za to prepariranim asfaltom. Da obvarujemo beton pred učinki olja, ga prepleškamo z Midositom itd. Sličnih preparatov v najrazličnejše svrhe imamo danes toliko, da stavbe lahko popolnoma izoliramo in moramo priznati le lastno malomarnost, ako nam vlaga kruši in podira sicer počasi, a stalno, počenši v temeljih pa vse do vrha stavbo, v kateri je, kar se v današnji krizi najboljše zavedamo, vloženih mnogo skrbi, mnogo truda in prihrankov, s težavo pridobljenih.

**NOVA STROKOVNA ŠOLA
BROWN BOVERI & CIE, D. D. V BADNU**

Leta 1918 je bila ustanovljena strokovna šola tvrdke Brown Boveri. Ker se je pokazalo pomanjkanje prostora vsled stalnega večanja badenskih tvornic in je radi tega narastlo število učencev preko 500, je bila v marcu 1930 odločena gradnja nove stavbe. Projekte in gradbeno vodstvo je oskrbela gradbena pisarna Brown Boveri & Cie, d. d. Šele ko so bili vsi detajlni načrti gotovi, se je pričelo graditi (14. VII. 1930). Ker se je gradnja izvršila točno po projektih, je bilo možno skrajšati predviden gradbeni čas in ni bil dovoljen kredit prekoračen. Stavba je bila popolnoma izgotovljena in opremljena 31. III. 1931.

Nova strok. šola Brown Boveri & Cie, d. d. v Badnu

Okno v učilnici nove strokovne šole Brown Boveri & Cie, d. d. v Badnu

Poslopje leži na prostem, oddaljeno od tvorniških poslopij in glavnih cest. Fronta stavbe je obrnjena proti vzhodu, tako da sije v učilnice jutranje sonce. Proti hribu obrnjeno stran obseva popoldansko sonce, tako da je za obilo svetlobe v izdatni meri poskrbljeno. Posebno je treba omeniti veliko predavalnico (18,1×11,4×5,2 m), ki služi razen šolskemu pouku tudi tvrdki, da prireja predavanja za goste, nameščence in delavce ter ima 320 sedežev. Predavalni pult je opremljen za eksperimentiranje s priključki na električni tok, plin, vodovod in komprimiran zrak. V ozadju predavalnice se nahaja moderno urejena projekcijska kabina z velikim kinoaparatom in posebno usmerjevalno skupino.

Z novo gradnjo šolskega poslopja je tudi pouk velikopotezno razširjen, tako da odgovarja vsem modernim zahtevam tehnike in fabrikacije.

»RILOGA« KARNISA

Ker zahteva sodobno stanovanje čim več svetlobe in zraka, se velika okna ne grade samo na zunanjem, temveč tudi na notranjem licu stavbe. Samo po sebi je umljivo, da se mora v skladu z izpremenjeno arhitektoniko stavbe ter mirno in fino linijo pohištva menjati tudi dekoracija oken. Doslej običajne karnise z lesenimi ali medeninastimi obročki so danes neporabne, ker se ne prilagajajo slogu novega

pohištva, če že ne upoštevamo dejstva, da pri širokih oknih ni mogoče montirati zastorov tako, da bi vlačilna priprava brezhibno delovala, ako imamo karnise starega kova.

Zato porabljam v moderno opremljenih stanovanjih »Riloga« karnise iz vlečene medenine ali sličnih kovin. Te karnise ustrezajo vsestransko glede praktičnosti in elegancije, kajti, izdelane brez obročkov, so opremljene s kolesjem, ki teče po tračnici, v loku ali v ravni liniji na poljubno dolžine, nevidno in popolnoma gladko. »Riloga« karnisa je priporočljiva povsod v stanovanjih, hotelih, kavarnah itd., zlasti pri oknih širokih dimenzij.

Samoprodaja »Riloga« karnis: Dragotin Puc, tapetniška delavnica, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Ing. Dimnik Stanko.

O NORMALIZACIJI OPEKE

U našoj državi se pre kratko vreme normalizirao novi format opeke (cigle) u manjim dimenzijama, kao što je bila naša dosadašnja opeka. Pošto smo imali već do sada u državi jedinstven format opeke, mnoge je iznenadila ova neočekivana te vanredno brzo izradjena normalizacija.

Dejstvo, da je normalizacija izradjena po njemačkom uzorku, gdje imade mnogo stvari dobro organizovanih, za većee gdekoga, da će bez dubokog razmišljanja odobravati našu normalizaciju opečnog formata. Također i dejstvo, da će imati nova manja opeka za posledicu umanjenje jakosti zida i usled toga smanjenje kubature zidova za celu zgradu, dade misliti, da će se zbog toga sniziti također i gradjevni troškovi novih zgrada. Po temeljitom razboru izkazalo se, da će imati normalizirana mala opeka vrlo neugodnih posledica u gradjevinsko-tehničkom i sanitarnom pogledu i u isto vreme neće doneti nikakvog pojeftinjenja novih zgrada.

U svrhu lakšeg presudjivanja dejstvenog stanja, neka bude najprije naznačen kratak pregled razmera u pogledu opečnog formata u Njemačkoj. Tamo su službeno normalizirali opeku g. 1872 i to mali format 6,50×12×25 cm. Danas posle 60 godina Njemačka uprobljuje šest različitih veličina opeke. U severozapadnoj Njemačkoj se upotrebljava manja opeka kao što je normalni format. Uzrok tome vanredno malom formatu opeke jeste, da je tamo morskovodna ilovača tako slaba, da se veliki format zbog prevelikog deformiranja uopšte ne može izraditi (gl. publikacije »Vom wirtschaftlichen Bau« 6. Folge 1928. članak Arch. Hoferra, str. 19 i 20). Naprotiv širi se po ostaloj Njemačkoj i veći format 6,50×14×29 i takozvani »Kloster-format« 8,50×13,50×28,50 cm. Već je godine 1914 u tehničkom priručniku: Foerster »Taschenbuch für Bauingenieure« označeno, da se dade u nova doba prednost »Kloster-formatu«.

Iz navedenoga možemo razvidjeti, da u Njemačkoj, koja je uopšte poznata po svojoj disciplini nije uspelo uglaviti jedinstven opečni format. Uzrok je naime taj, da je bio format neugodno izabran, što potvrđuju i citati iz njemačkih stručnih revija, koje navadja ing. Skaberne u svom članku »Vprašanje veljave enotnega opečnega formata (Tehnički list 1920 str. 128). Tako je citirala »Tonindustriezeitung« 1914, koja piše u nekom članku »Zalibože nisu izabrali prave mere opeke nego mnogo premalene« i dalje opet »medjutim je dobio otpor na polju pruskog državnog gradjevinstva protiv zidanja s malim formatom vidljiv izraz s uvadjanjem velikog formata 28,50×13,50×8,50 (Kloster-format)«. Na strani 294 piše isti list, da je »Berlinerarchitektenverein« opet započeo pitanje ugodnijeg formata opeke, što je pako tada prekinuo početak rata. U novije vreme piše godine 1929 Arh. Gutzeit u publikaciji »Vom wirtschaftlichen Bau« 4. Folge str. 89: »kao što je poznato, bavi se opekarska industrija ponovno sa dejstvom, da li je normalizirana opeka u sadašnjim prilikama istinito poslednje i najbolje rešenje«.

Uzrok pojavljanja nezadovoljstva u pogledu malog formata u Njemačkoj skoro su sigurno gradjevno-konstruktivni nedostaci malih formata, koji su postali osetljivi naročito zadnjih desetak godina, u koje su se doba pomnožile različite instalacije na zgradama (elektrika, vodovod, plin, centralni ogrev) koje traže radje deblje zidove od tanjih.

U Sloveniji su htele uvadjeti nekoje opekare mali format opeke već godine 1919 i ovakvi su se pokusi često ponovili. Stručni krugovi imali su zato zbog ovog pitanja u toku poslednjih 12 godina često ankete, na kojima su se skoro bezizuzetno (bez iznimka) izjavljali protiv dopuštanju upotrebljavanja malog formata su tako i gradjevne vlasti svaki takav pokus osujetile.

Pri naročilu se sklicuj na oglas v reviji

Uvadjanje bi nove male opeke bilo možda još opravdano, ako bi isto s obzirom na tanje zidove i time postignuto smanjenje zadržane kubature imalo za posledicu i sniženje građevinskih troškova. Ali u tom pogledu ne bi bio mali format ugodniji. Ako izradimo paralelnu kalkulaciju za 1 m² dosadašnjeg 45 cm jakog zida iz velike i za 1 m² novog 39 cm jakog zida iz malene opeke vidimo, da će biti troškovi slabijoj tanjoj steni u najugodnijem slučaju baš tako veliki kao su za naš dosadašnji debeli zid. U tome dokaz navedena je dotična kalkulacija u napomeni.

Neku ugodnost ima pak mali opečni format i to kod fabrikacije. Znači, da će se moći izradivati opeka nekoliko kompaktnije, zbog čega biće i jača, da će se brže osušiti i, da će trebati za pečenje manje goriva. Ove koristi imat će od novog formata samo tvorničar opeke, jer za zgrade ne dodje u obzir jakost opeke, jer se je ne može i nije potrebno, iskoristiti. Gdje ne bi bio opečni zid dovoljno jak zbog velikog opterećenja može se lako nadoknaditi sa betonom ili željezobetonom. Za zgradu samu je čak ugodnije manje kompaktna opeka, jer ista bolje izolira protiv zime i zvuka.

Drugi razlog, koji bi bili u dobro malom formatu opeke nema. Naprotiv je mnogo građevno-konstruktivnih i sanitarnih razloga, koji govore odlučno protiv malog formata opeke, kao n. pr. teško instaliranje vodovoda, slabije dimne cevi, veliko ohladjanje prostorića, stabilnost i zato veća opasnost kod zemljotresa itd.

Sklepamo lako, da će biti s uvadjanjem malog formata ugodno pogodjen samo producent i to samo onda, ako će mu biti sreća mila, da se neće tržna cena male opeke odviše sniziti prema ceni sadašnje opeke. Ni u kojem slučaju pak neće biti pogodjena s malim opečnim formatom građevna poduzeća, jer si će ona cenu za zid iz malene opeke primerno iskalkulirati. Možda će da bude u prvo doba posle uvodjenja malog formata da će se koji preduzetnik zabrojiti, jer će zaboraviti na pomnoženi zidarski rad i veću potrošnju materijala zbog manje opeke, a sigurno će i taj poduzetnik skoro opaziti svoju pogrešku. Zato pak će biti s novom normalizacijom neugodno pogodjeni konsumenti i to ne samo oni koji grade zgrade, nego i oni koji stanuju u ovakovim zgradama. Svi ovi imaće kod tako isto velikih građevnih troškova zgradu s tanjim i manje vrednim zidovima i manje udoban i manje siguran stan.

Napomena: Kalkulacija je bila izradjena na supoziciji, da bude malena opeka za 15% jeftinija kao što je naš dosadašnji veliki format i ako bi bilo po informacijama ovo pojeftinjenje samo 10% i samo u krajnom slučaju 15%. Ako računamo, za mali format najugodniju cenu to jeste kalkulirano po poznatom priručniku »Junk-Herzka: Bauratgeber« 1927 str. 117 i 118.

za 1 m ² punog zida iz velike opeke:	
280 komada opeke a 0.56	Din 156.80
0.10 m ³ gašenog kreča a 280.—	Din 28.—
0.30 m ³ presejanog peska a 45.—	Din 13.50
Dodatak 10% na cenu građevnog materijala	Din 19.85
7 zidarskih sati a 6.75	Din 47.25
0.2 kalfovskih sati a 4.—	Din 0.80
5.50 težaskih sati a 4.—	Din 22.—
2.50 ženskih sati a 3.50	Din 8.75
Dodatak 25% na nadnice	Din 17.70
	Din 306.65

Ova cena reducirana za 1 m² zida 45 cm jakog (to je 29+2+14=45 cm) iznosi 45×306.65=137.89 Din m².

za 1 m ² punog zida iz nove malene opeke:	
400 komada opeke a 0.50×0.85=0.48	Din 192.—
0.11 m ³ gašenog kreča a 280.—	Din 30.80
0.33 m ³ presejanog peska a 45.—	Din 14.85
Dodatak 10% na cenu građevnog materijala	Din 23.77
8 zidarskih sati a 6.75	Din 54.—
0.2 kalfovskih sati a 4.—	Din 0.80
4 težaskih sati a 4.—	Din 16.—
2.50 ženskih sati a 3.50	Din 8.75
Dodatak 25% na nadnice	Din 19.89
	Din 360.86

Ova cena reducirana na 1 m² zida 39 cm jakog (t. j. 25+2+12=39 cm), iznosi 0.39×360.86=140.74 Din m².

U svrhu kontrole bila je izradjena kalkulacija još na osnovi knjige Ilkow »Material und Zeitaufwand bei Bauarbeiten« 1926, str. 14 i 15, koja iskazuje posve sličnu cenu:

za 1 m ² zida iz velikog opečnog formata:	
0.45 m × 312.98 Din m ³ = 140.841 Din m ² .	
za 1 m ² zida iz malog opečnog formata:	
0.39 m × 358.66 Din m ³ = 139.62 Din m ² .	

Kalkulacija na osnovi ove knjige iskazuje malo ugodniju cenu u dobro malom formatu.

Treba još, da kažemo, da je važno ovdje samo izporedjivanje kalkulacija, pa je stoga bezpredmetno razmišljati o tome, ako su u kalkulaciji upotrebljeni brojevi o cenama premaleni ili preveliki, ili ako je konačna suma na zid prevelika itd., nego ima za našu namjeru vrednost samo relativni broj. Mora se vjerovati, da su dva sasvim različita autora iskazala pravilan relativni odnos za zidanje u slučaju, upotrebljavanja velike ili malene opeke.

Prosečno dakle možemo računati, ako uzmemo kalkulacije obeh knjiga u obzir, da će biti cena jednaka za 45 cm debeli zid iz velike opeke i za 39 cm debeli zid iz malene opeke, a to samo onda ako bude mala opeka istinito za 15% jeftinija od dosadašnje velike opeke.

»Original-Lutz«-peči so dosegle kakor pred tako tudi po vojni velik uspeh, ker se je kremenčeva zmes s šamotno maso v emajliranem plašču odlično izkazala kot štedljiv in dolgotrajen vir higijenične toplote ob minimalni porabi drv, premoga, koksa i. t. d.

Tovarna za Jugoslavijo: Ing. Guzelj, Ljubljana VII.

PROJEKTANT NARODNEGA GLEDALIŠČA V PRAGI

Jos. Žitek (1832—1932)

Čehi so proslavili letos stoto obletnico rojstva velikega arhitekta, katerega projekt je realizirala požrtvovalnost skupnega naroda u monumentalni stavbi, ki je bil mnogim generacijam svetel simbol umetnosti v časih narodne nesamostojnosti.

»VOLNÉ SMĚRY« OB PLEČNIKOVÍ 60 LETNICI

Ugledna češka revija poudarja pomembnost mojstra Plečnika za časa njegovega pedagoškega udejstvovanja v Pragi. Naglašava zlasti dvoje temeljnih lastnosti, katere je vcepil naraščaju: kvaliteto dela in smisel za uporabo materijala. Plečnika odlikuje plemenita tvornost in pojmovanje detajlnega arhitekturnega oblikovanja.

BABIČEV CIKLUS PREDAVANJ O SODOBNI ARHITEKTURI

Prof. Ljubo Babič je imel v okvirju zagrebške ljudske univerze v času od 11. februarja do 2. marca štiri predavanja o sodobni arhitekturi:

1. Arhitektura vrta.
2. Sodobni arhitekti.
3. Moderna naselja.
4. Osnutki za regulacijo Zagreba.

Predavatelj se je opiral v teh temah zgolj na nemške in domače primere, kar gotovo ne more osvetliti dovolj plastično kompleks sodobne arhitekture, čije ogromni akcijski radij zajema veliko število prebivalstva, bodisi direktno ali indirektno; aktualiteta podobnih predavanj bo tedaj privabila vedno dovolj širok krog poslušalcev. V prosep naše arhitekture bi bila podobna predavanja javnosti dostopna, bilo bi umestno organizirati sistematična predavanja strokovnjakov o sodobni arhitekturi v vseh centrih in ožjih krajih, kjer je stavbna delavnost živa.

BAKULA

Pri uporabi bakule, to je lesenega pletiva za opažbo stropov, ne prihranimo samo lesen opaž in štukaturno trsje, temveč tudi mnogo malte, časa in dela. S tem pletivom kriti stropi ne razpokajo ter so zelo odporni.

Bakula se dobro uporablja kot podlaga na gredah, za napravo obokov in ostalih stropnih okraskov.

Bakula se prav uspešno uporablja za podlago na stopnicah, za vse poševne in položne ter upognjene (usločene) stene ali svode itd. Potrebna ni nikaka posebna lesena opažba. Prihrani se na malti, času in delu.

Bakula je zelo dobra za podlogo podov in kot armatura za tras, lesni cement in drugi slični material.

Pri bakuli je pri zabijanju žebeljev paziti na to, da so robli močne žice obrnjeni navzven, odnosno navzdol ter so nabiti po spodnji sliki.

Bakula se more uspešno uporabljati za pregrado v podstrešju in za vnanje stene pregrajenih zgradb.

Bakula se more uporabljati kot Rablc-pletivo ter je dober izolator zvokov in temperature.

Bakula se izdeluje v širini od 50 do 200 cm in v dolžini desetmeterskih zvitkov. Kvadratni meter lesenega pletiva tehta 2 kg. V tekočem metru bakule imamo 50 ¹⁰/₁₀ mm, odnosno 45 ⁹/₁₂ mm letvic.

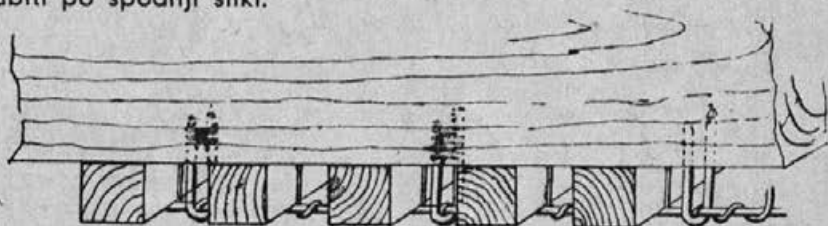
Nošilnost bakule, pletene iz ⁹/₁₂ mm letvic, znaša pri 60 do 70 cm razstoju gred 200 kg/m², a pri bakuli, nameščeni pod istimi pogoji, le pleteni iz ¹⁰/₁₀ mm letvic, je nosilnost večja in znaša 300 kg/m².

Bakulo ne ometavamo kakor zid ali stukaturan strop, temveč jo povlečemo s pomočjo lesene plazne. Malta mora biti dovolj gosta in primerno mastna, v ostalem mora pa ustrezati vsem pogojem dobre apnene malte. Uporaba malte je pri bakuli za eno petino manjša kakor pri stukaturnem stropu, ker se izrabljuje vsa količina malte s povlakom lesene plazne ter le-ta ne gre v izgubo kakor pri običajnem ometavanju.

Vsestranska uporaba bakule ne nudi samo tehničnih olajšav pri izgradnji nadzemnih stavb, temveč nudi možnost konkurence v ceni vsem ostalim v navedene svrhe uporabljenih gradiv.

Izvršene stavbe nudijo najboljši dokaz solidnosti bakule, interesentom so brezplačno na razpolago vsa pojasnila in vzorci pri

Prvi jugoslovanski tvornici »BAKULE« JOS. R. PUH, Ljubljana, Gradaška ulica 22. Telefon 25-13

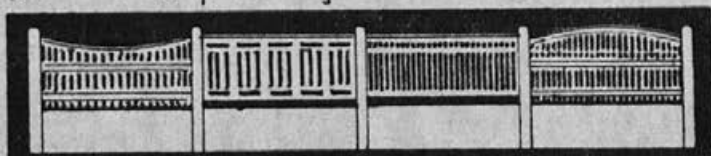

Bakula
sl. 4

Najbolj ekonomične in
praktične so solidno
in za zmerno ceno
zgrajene stavbe in
betonske vrtno
ograde ki izvrševje
z vsemi v to
stroko spadajočimi deli

POSTAVLJENE
OGRADBE

R. TERCELJ LJUBLJANA VII pri
Novi župnijski cerkvi.

Litografija Offsetna

Z DIREKTNIM
FOTOKEMIČNIM
KOPIRANJEM NUDI LE

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA V LJUBLJANI**